

بلوچی

۵ صنف

چاپی سال: هـ. ش. ۱۳۹۹

مليين سرود

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه یان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زره وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیري
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بلوچي

پنجم صنف

چاپي سال: هـ. ش. ۱۳۹۹

کتابی درستی کنگ

مضمون: بلوچیی زوان

نویسوکان: تعلیمین نصابی بلوچیی بهری نویسوکین ډل.

ایدت کنوک: بلوچیی زوانی در سیین کتابانی نویسوکین ډل.

صنف: پنچم

متنی زوان: بلوچی

دیمری دیوک: تعلیمین نصابی دیمری و درسیین کتابانی لیکگی مزین ریاست.

شینگ کنوک: معارفی وزارتی عامه ین آگاهی و ارتباطی ریاست.

چاپی سال: هجری شمسی ۱۳۹۹

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسیین کتابانی چاپ، بهر وبها کنگی حک په افغانستانی اسلامیین جمهوریی معارفی وزارت

ساتتگنت. به بازارا زیتن و بها کنگش منع انت گون خلافان قانونیین سلوکی بیت.

معارفی وزیري پيگام

اقرا با سم ربك

پاكين خالقئ بازين حمد و ستا كه اماره هستي دات و وتن و نمشته كرتئ مزين نعمتي واوند كرت و بازين درود په خاتم رسول حضرت محمد مصطفي ﷺ كه خداوند ﷻ ي اولي پيگام په آبي (وتن) انت. چوكه په درستان روش ودرانت. هجري شمسي ۱۳۹۷ سال به معارفي سالي ناما نام گپتگ بوت. پميشا به امئ و طنا به تعليم ورود ينگي نظامئ جتجتاين بهران بازين بنياديين بدل بوگي كيت: معلم، وانندگ، كتاب، مكتب، اداره و ماس و پساني شورا افغانستانئ معارفي شش بنياديين بهرزانتگه بنت كه به وطنئ تعليم ورودينگي ود وديمرپيا مزين تاثيري دارنت. به انچين قسمت جوړ كنوكين و هدي، افغانستانئ معارفي رهدربري مزين خانواده تعهد كرته كه به وطنئ تعليم ورودينگي انونيين نظامئ ود و ديمرپيا بنياديين بدل بوگي بياريت.

شه همي روگها تعليمين نصابئ اصلاح وديمرپي شه معارفي وزارتئ سرئ كاران انت. به اي بهرا تعليمين نصابئ اصلاح و ديمرپي، كتاباني مزند و محتوای گهبودي و به مكتابان و مدرسه ان، سر كاري و خصوصين بنيادان درسين كتاباني رسينتن و بهركرتن به معارفي وزارتئ پروگراماني اولسرا جاه داريت. اما باوردان، اگه كتاب جوانين كيفيتي داشتگ مه بنت، وطنئ تعليمين سك و پرواकिन مخسدانا به دستا آورتگه نه كن.

په يات بوتگين مخسداني به دستا آورتن و يك كارين هيل زورگين نظامي رسگا شه مچين وطنئ دلسو چين معلم و مدرس و زانگ و كمالي واوندن مديران كه آيوكين نسلي رودينوك انت، په عزتداريه لوتين كه په اي درسين كتابي هيل داتن و آبي مزند و محتوای رسينتنا به امئ عزيزين فرزندان شه هررازي كوشستي پدا مه كنزت و به كاري و سرپدين نسلي تعليم ورودينگا گون ديني و مليين ارزشتان گون ايراد گروكين فكري كوشست بكننت. هر روچ سر تعهد و ذمه واري منگي نوک كرتنا گون اي نيتاسبخ داتنا بناكننت كه به زوتين آيوكي عزيزين و انندگ، تاثير دارين رودينتگ بوتگين شهروند و آبات و ديما شتگين افغانستانئ جوړكنوك بنت.

همي رازشه عزيز و دوستين وانندگان كه وطنئ باندي روچئ پرارزشين پيه و سرمايه انت لوتين كه رساكا مه شموشت و په باز ادب و احترام گون علمين پټ و پولی شه عزيزين معلماني سبخا په جواني كټ بزورنت ووتئ عزتمندين معلمئ زانگ و علمئ اوشگ چين بنت.

گپسرا شه وطنئ هيل ديوكين كارزانتان، تعليم ورودينگي دانندگان و تعليمين نصابئ فنين بهري همكاران كه په اي درسين كتابي بريركرتنا شپ و روچ كوشست كرتگش قدر كرته وشه مزين خالقئ دربارا په آوان به اي پاك وانسان جوړ كنوكين راها سوب و كاميايه لوتين.

به يك معياري و ديماشتگين معارفي نظامي دسترسی و آبات و ديماشتگين افغانستانئ رسگي اوميتا كه سرپد، آزات و آسوده حالين شهروندانئ واوند بيت.

دكتور محمد ميرويس بلخي

معارفي وزير

لہ

دیم	سرگال	اشمار
۱	خدا "ج"	۱
۵	حضرت محمد "ص"	۲
۹	نیکین کار	۳
۱۳	همسرو گئی حک	۴
۱۷	بش وزولانی ساتن	۵
۲۱	واکسین کُرتن	۶
۲۵	زرنجی شار	۷
۲۹	آسمانک	۸
۳۳	گون انسانان مهر	۹
۳۷	مئل و گالوار	۱۰
۴۱	کاری کت	۱۱
۴۶	خان محمد سماجی	۱۲
۵۰	تلویزیون	۱۳
۵۴	وطنی آباتی	۱۴
۵۸	دمو کراسی	۱۵
۶۲	اسوتی	۱۶
۶۶	علم روشنی انت	۱۷
۷۰	جوانین ورگی	۱۸
۷۴	درایی	۱۹
۷۸	موزیم	۲۰

دیم	سرگال	اشمار
۸۲	پارلمان	۲۱
۸۶	غالی گواپی	۲۲
۹۰	مهمانانی عزتداری	۲۳
۹۴	ویتامین	۲۴
۹۸	نسواری تاوان	۲۵
۱۰۲	کسانین زاگ	۲۶
۱۰۶	نکل	۲۷
۱۱۰	بزانت بلد	۲۸
۱۱۵	معارفی ترانه	۲۹

خداوند ﷻ

مخسدا:

- ✱ وانداگ بواننا و بلكنا.
- ✱ بزائنا كه هر چيا خداوندا ﷻ ودي كرتا.
- ✱ اما خداوندا ﷻ بنا دگان و آيرا عباااa

جست:

- اى مچين جهانا كئ ودي كرتا؟
- اما كي بنا دگان؟
- هر چيي روزيا كيه رسينا؟

خداوند (ج) مچین جهانودی کرتگیت، آیی واک مزن انت. آ، انسان، حیوان، چگار، آسمان، جرودار، کوه و سنگ، ماه و روچ و گرد کایناتا ودی کرتہ خداوند (ج) امارہ کہ متی گل اتن ساه، جان وزوان دات، آشه هرچیا سی و سرپدانت.

آء هر چیاو دی کرتہ و هر چیی روزیادنت. خداوند (ج) وتی پیغمبر و قرآن مجیدا په امی راه نشان دیو کیا دیم داتگیت. به هر نفسی که کشن، آیی نام به امی زوانی سرا انت، هر چنکس صفت بکنن، به آحدو کچانا که آیرا برازیت رستگه نه کنن.

اما مچ پاکین خداوند (ج) بندگی و عبادتا کنن و زانن که بییدی آیی د گری انچین واکي نه داریت. به آیی درگها امیت دارن، چیزیکه امر کرتہ تسره رسینن وشه چیزیکه منع کرتہ دوریه کنن.

اما گون طیهه کلیمه گشتن، پنچ وهده نمازی وانتن، به روچگی ماها روچگی گپتن، زکاتی داتن و حجی شتنا مچین چیزیکه په اما فرض بوته تسره رسینن و پاکین خداوند (ج) بندگیا کنن.

اما شه خداوند (ج) لوپن اماره واک ووس بدنت که خیرو جوانین کارانا تسر برسینن وطنی آباتی و ترخیی فکرابن، نیکی و جوانی بکنن و کسی شه اما گندگی و پازابی مه گندیت.

مزین وائنده گان!

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وائندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و گون وت په خداوند (ج) واک و مزینی بارواهر بدیت، شه هر دلی یک یک وائندگ به تختی پانادابه صنفی دیما بوشتیت، رندا په وار په یکی آدگری رنگ، دروشم، مود و چهرگی باروا هبر بدنت که آیرا خداوند (ج) به وتی کدرتاداته.
- سبخا کرار بیتوار بوانت و گون ای گالان جالگی جملانا پوره بکنت.

ودی

مزن

هرچیا

روزیا

امی

دیم

خداوند(ج) مچین جهاننا _____ کرتگیت. آبی واک _____ انت آ _____
و دی کرتہ و هر چیی _____ دنت.
خداوند(ج) وتی پیغمبر و قرآن مجیدا په _____ راه نشان دیوکیا _____
داتگیت.

- سی واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
مقداری قید:

مقداری قید حد و کچانا روشه کنت چو:

کموکی، باز، گیشتر، بس، کم، لهتین، چیزی، مچ، مچین، درست، گیش، تیوگین، دراین،
گرد.

- سبغا بوانت و جائیکه مقداریین قیدی کلیمه گندت آوانی جملانا به وتی کتابچهان
بلکت.

- چیزیکه انون گشگه بیت په جوانی املا بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه، سوالیه و
ندائیه علامهانا بلت.

گسوریین کار

چنت جمله بلکت که به آوان گیش، گیشتر، لهتین و گرد کلیمه بیانت و مقداریین قیدا
نشان دینت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- خداوند(ج) اماره به چیا امر کرته؟
- ۲- خداوند(ج) اماره شه چیا منع کرته؟
- ۳- اما کي رمان زورن؟
- ۴- اما په کي وشنودیا کوششه کنن؟
- ۵- اما شه خداوند(ج) چی امیت دارن؟

- چیزیکه دیما شه جستان او شکنت سی وانندگ په رون شه بر په وتی دگه همراکان بگشیت.

په ای گالان یک یک جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

مچین

صفت

امیت

نیکی

بن

لوتین

- سبخی ای بهرا «خداوند(ج) مچین جهاننا و دی کرتگیت، آیی واک مزن انت آ انسان، حیوان، دگار، آسمان، جرو دار، کوه و سنگ، ماه و روچ و گرد کایناتا و دی کرته. خداوند(ج) اما ره که متهی گل اتن سا و جان وزوان دات آشه هر چیا سی و سریدانت» په رون په برزین تواری بوانت.

حضرت محمد ﷺ

مخسد:

★ واندگ بوانت وبلکنت.

★ گون حضرت محمد ﷺ نیکین اخلاق و برزین صفتان گیشتر درستی بنت.

جست:

- ای عکسی باروا چیه زانت؟

- کی حضرت محمد ﷺ صفتانی باروا هبرداتگه کنت؟

الله پاک اسلامی مزین پیغمبر حضرت محمد ﷺ ابد مانین عزتی دات.
حضرت محمد ﷺ شه کسان سالیان نیکین اخلاق و جوانین تب و خوی واوند ات.
آگون و تی هم گوازی و ایشک و آشکی مردمان دوستی و مهر و محبت داشت. جامع
یکی شه حضرت محمد ﷺ هم گوازیان بازسلب، جنگره و بدخوین زاگی ات، به
گوازی و هدا مدام جیره و جنجاله کرت.

يک رو چي به گوازي و هدا جامع يک گونډوي جورينگا که باز جوانين زاگي ات بنا کرت. سرا گونډو حوصله کرت و هيچ چيزيه نه گشت، مگه جامع آيرانه اشته گپسرا جنگا بنا کرتنت. جامع و آبي همرا پدبه پد گونډوا آنکرا جتنت که سرو ديمي خون بست و پُچي درتنت. به همي وختا محمد ﷺ شه گسا آت و ديست که بي چارگين گونډوا لپ و کپه کنتت. همادما گونډوا شه آواني غضبا الاس کرت و آيرا گون وت به وتي گسا برت وای هبرا گون وتي ماسا گشت. آ مبارکي ماس، گونډوي ديما ششت و آبي پچاني حاک و پلکانا پاک کرت. محمد ﷺ ديما سوني وتي ماسا گردينت و گشت: ماسي جان، هما نوکين پُچانا که په من دوتگي گجانت؟ مني دوستي پُچ درتگنت، مني پچانا بيار و آبي گورا بکن. ماسي آبي پُچانا آورت و به آگونډوي گورا دات. آگونډين زاگ شه حضرت محمد ﷺ نيکي و مهربانيا بازوش بوت و وتي غم وُغصا شموشت.

- ای سبخئي نوکين گالانا سيايگ بکنت.
- دو وائندگ په رون ای سبخا بوانيت.
- پنج ډل بيت و گون وت په حضرت محمد ﷺ نيکين اخلاق و جوانن تب و خوي بارواهربديت.
- پنج وائندگ په رون ای جستانا يک يک بگشت وشه هر ډلي يک وائندگي پسو بدنت.
- ۱- حضرت محمد ﷺ به کسان ساليا چونين اخلاق و خوي داشت؟
- ۲- جامع چونين زاگي ات؟
- ۳- دمیکه حضرت محمد ﷺ گونډوا شه آواني دستا الاس کرت گجارت؟
- ۴- گونډو شه کي نيکيا وش بوت؟
- ۵- اما که حضرت محمد ﷺ امت ان بايد چونين خوو تبي داشتگ بن؟

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
حالت و ترتیبی قید:

حالت و ترتیبی قید هما انت که فعلی (کاری) تسرسگی وړو ډولا نشانه دنت چو:
کرار، زو زو (زوت، زوت)، کرار کرار، جیان(په جستن)، سرا، هندان، ډل ډل، ناگتا، پدبه
پد، یک یک، بولک بولک، سراپ سراپ په گریوگ په دل جمعی، چاپ جنان، په زور،
په تراپ، ترند، تیز، کنپ و دگه چو:

ډل ډل شنت.

یک یک آنت.

په تیزی شنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت ټک، کامه سوالیه و ندایی
علامهانا بلت.

- سئ و انندگ په مهربانی و دلسوچیی که حضرت محمد ﷺ په بیگنائین گونډین زاگا
کرت په رون هبر بدنت.

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پساو بگشت.
- ۱- کئی گون وتی دوستان به سفرا همراه ات؟
 - ۲- آچیه لوپتنت؟
 - ۳- اولی چی گشت؟
 - ۴- دومی چی گشت؟
 - ۵- سومی چی گشت؟
 - ۶- وختیکه مچین په وت وظیفه گپنتت چون بوت؟
- سئ وانندگ چیزیکه دیما شه جُستان او شکنت یکواردگه شه بر بگشیت.
- په ای گالان یک یک جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

سُلب

جوانین

الاس

واوند

- سبخئ ای بارا الله پاک اسلامئ مزین پیغمبر حضرت محمد ﷺ ابدمانین عزتی دات. حضرت محمد ﷺ شه کسان سالیانیکین اخلاق و جوانین تب و خوی واوندات په رون په برزین تواری بوانت.»

نیکیں کار

مخسد:

- ✱ وانندگ بوانت وبلکنت.
- ✱ نیکیں کاری کدرا بزانت.
- ✱ و تراگون نیکیں کارا هیل دینت.

جست:

- نیکیں کار چه پیدگی داریت؟
- شه شما گجام یکین گیشتر به نیک کاریشه دگران سرانت؟

نیکیں کاری آسروپا باز جوان انت، هر چنکس که مردم گون نیکیں کارا خوبگیت به هما کچانا په وت و په دگران پیدگ وکت رسینتگه کنت.

نیکیں کار وروپا تسر رستگه کنت که شه آوان مزینن اجتماعیین تاثیر ودیه بیت کسیکه مزینن واکي واوند انت و شه ای واکا په عدل و انصاف و دگرانی حکانی برجا بوتنا کاره گیت و یا یکی گون دگری په آیی سکی دور کرتنا کوپگه دنت ایش نیکیں کار گشتگه بنت.

امی عزیزین هموطن به نیکی و نیکیں کاران نام و تواری واوند انت و به هر جاگی برزین دستی دارنت.

باز محمد یکی شه وتی هلکی نیک کارین مردمان انت، آ به کشاری آپداری و گله و دانگی درو و دستگی وهداگون وتی هلکی کشارگران کمکه کنت و لهتین وختان هلکی ورنه هانا کتوکین پنته دنت و سوگه کنت که و تراشه گندکین کاران دورسات و نیکین کاری پدابگرت، پرچیکه نیکن کار پشیمانی نه داریت و و ترا انچو خوبدیت که چیر کایی کسی چیزامه زورت اگه بازین واک و وسی دارت شه وتی واک و وسا په دگرانی نپ و کتا کار بگرت و ایشا بزانت که و شنام و سوین کس هما انت که نیکین کارا نا تسره رسینت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
- پنج دل بیت و هر دلی گون وت په نیکن کاری با رواهر بدیت رندا په نیکین کاری با روا به ای جالگی یات بوتگین جاگهان یک یک کشک به وتی کتابچهان بلکت.

نیکین کار به راها

نیکین کار به مکتبا

نیکین کار به صنفا

نیکین کار به جائیکه زندگیه کنن.

- سئ وائندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
 - چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سئ وائندگ په رون نیکین کاری باروا هبربدنت.
 - جالگئ بی ډولین جملانا په ډول بلکت.
 - ۱- انت مردمان نیک کارین هلکی شه وتی یکی بازمحمد
 - ۲- آکنت کمکه کشار گران هلکی وتی گون.
 - ۳- دنت پنته کټوکین ورنهانا هلکی وختان و لهتین
 - ۴- بسانتت دورکاران گندگین شه وتراکه کنت سوگه
- گون ای گالان جالگئ جملانا پوره بکنت.

آسر

هرچنکس

په وت و

نیکین کاری _____ و پاجوان انت، _____ که مردم گون نیکین کارا خوبگیت به هما کچانا په _____ دگران پیدگ وکت رسینگه کنت.

گسوپین کار

ای سبخئ اولی بارابه وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست

- ۱- نیکی چونین آسری داریت؟
 - ۲- نیکیی بروکت چوون انت؟
 - ۳- چه زیانه نه بیت؟
 - ۴- اگه اما گون د گران نیکی بکنن چونه بیت؟
 - ۵- کی شریک مال انت؟
- چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت سی وانندگ یکووار دگه شه بر بگشیت.
په ای گالان یک یک جمله بلکت.

نیکین کار

خو

وشنام

واوند

پشیمانی

- سبخئی ای بارا «نیکین کاری آسروپا باز جوان انت، هر چنکس که مردم گون نیکین کارا خوبگیت به هما کچا ناپه وت و په دگران پیدگ وکت رسینگه کنت».
په رون په برزین تواری بوانت.

همسروگىء حك

مخسد:

- * وانءءك بوائل وبلكنء.
- * همسروگىء حكانا بزائل.
- * همسروگىء كءرا بءارء.

ءسء:

- همسروك ءا سءء؟
- كى وءى همسروكانى ناا زائل؟
- اما باءء كوء همسروكان ءوئىن سلوكى بءارء؟
- اكه كوء همسروكان كوانىن سلوكى مه كئى ءوئه بىء؟

انسان اجتماعیین زندگی واوند انت. به جائیکه زندگیه کنت تانکا نه انت بلکین همسروگ و همپل به ایشک و آشکی زندگیه کنت که همی همسروگ به یک آدگری سرا حک دارنت.

هر کس که گون وتی همسروگان جوانین سلوکی داریت و آوانی عزتا کنت آیی همسروگ هم آیی عزتا کنت و وترا به آیی غم ووشحالیا شریکه زاننت ونه لوپنت که گون سکی و غما دیم په دیم بیت همسروگ، په وتی سکی و سوریانی حلاینگا، مدت و دستگیریه کنت و وتی لوگ و هلکی کارانا، گون یکی آدگری سلاوشورا تسره رسینت اگه یکی کار دربرنتی وسا داشتگ مه بیت ، دوکو حشرویگجاین پولی آء کارا تسره رسینت، پمیشا جوانین همسروگی و همپلی جوانین پاوآسری داریت و شه همسروگانی نیکین سلوکا به آوانی میانجینا مهر و تپاک و دیه بیت.

اما وتی همسروگانا په برزین چمی گندن و آوانی عزتا دارن اگه په امی کمک و مدتا اربنت کاسی وتی واک و توکاگون آوان کمکه کنن.

- ای سبخی نوکین گالانا(کلیمانا) سیایگ بکنت.
 - دو وانندگ نوکین سبخا په رون بوانیت.
 - پنچ دل بیت و هر دلی په همسروگی حکانی باروا گون وت هبریدیت ورندا یکی شه شما په مچان، په همسروگی حکانی باروا هبریدنت.
 - په جالگی جملی پوره کرتنا سی پسو داتگ بوته که شه آوان دو راست انت، آوانا ودی ورندا به وتی کتابچهان بلکت همسروگ هما انت که په امی گسی _____
- زندگیه کنت.

۱. نزدیکا

۲. دورا

۳. پانادا

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سی وانندگ په جوانین همسایگی صفتانی باروا هبربدنت.
- په ای جملانی پوره کرتنا دو پسو داتگ بوته هما که راست انت و دی ورندا پورهین جملا به وتی کتابچهان بلکت.

- شه نیکین سلو کا به همسایگانی میانجینا _____ و دیه بیت.
۱. دوستی و ټپاک

۲. جتایی و ټپاک

همسایگ سکینا په _____ حله کنت

۱. حشروټپاک

۲. تانکایی

- جوانین همسایگ داری په گجام یکی شه ایشان جوان انت، مالوم و په دیمی (ص) بلت.

په مُچان	په مزنان	په ورنهان	په کسانین زاگان

هر گجامی شه شما ای سبخا به وتی کتابچهان بلکیت و په وتی کهولی باسکان بوانیت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- جائیکه زندگيه کنن کئی په امانزیک انت؟
 - ۲- اما باید چیی کدرا بزنان؟
 - ۳- گون همسایگان چونین سلوکی بکنن؟
 - ۴- نیکی و کمک به امی میانجینا چه ودیه کنت؟
 - ۵- وتی سکيانا چون حلايتتگه کنن؟
- چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت سی وائندگ په رون یکواردگه شه برېگشیت.
په ای گالان جمله جوړ کنت.

انسان

همسایگ

کمک

نیکن

برزین

اړ

- سبخی ای بهرا "هرکس که گون وتی همسایگان جوانین سلوکی داریت و آوانی عزتاکنت آیی همسایگ هم آیی عزتا کنت ووترا به آیی غم و و شحالیا شریکه زاننت"
په برزین تواری بوانت.

بش و زولانی نپ و کت

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت بش و زولانی پیدگا بزانت و په آوانی ساتنا د لگوش بکننت

جست:

- ۱- بش و زول چپاشنت؟
- ۲- بش و زول چی پیدگ دارنت؟
- ۳- بش و زولا دیستگت؟ گجا

شه وړ وړی نهالانی نادینتن، آپ داتن و ساتنا بش و زول جوړه بنت هر چنکس و هده و وخته گوزیت ای در چک ردنت وده کننت و مزنه بنت و پراه و شاییدین جاگهی را سر سبزو براهداره کننت.

بش و زول ډگارا جوانه ساتنت، هوا پاک و صافه کننت، که صافین هوا زندگی مزین اړی انت. هر جاگهی که بش و زول بیت اکسیجن بازانت و اودا که بش و زول نه انت

جور دارین چیزیا کاربن دای اکساید که به انسانی چا گردی سراگندگین تاثیر داریت بازانت.

بش وزول نه تانکا په دگاری براهدار کرتن وسر سبزییا جوان انت بلکین شه بش وزولانی لټان په تندور و آچش و باز چیزانی جور کرتنا به نجاریا کارگپتگه بیت که مشماهر گجامی گندن و زانن بلی به دیما شتگین وطنان شه بش وزولانی لټان الکول، گلوکوز، کاگد، جور کرتگین ابریشم، سیایونک، کتیره (لچینوک)، رنگ، پنسل، پنسل پاک، جک، مزواک، لاستیک، عکاسی فیلم، چاپی رنگ، صابون، ترشپی، دسگ، لولوکانی زیان کنگی دارو و بازین وپووری چیزدگه به دستا کارنت.

ادا دورگندی و دلسوچی ضرورت انت. په ایشی که جوانین هوا و سبز و براهدارین چا گردی داشتگ بن و آیوکین نبیرگ شه کدرتین پیه و سرمایا بی بهرمه ماننت، نهال بنادینن، بش وزول و درچک و نهالانا آپ بدین و بساتن که امی جاگه و هندی بش وزول و سرسبزی که ای جاگهی براه و ډیل انت مدام ماننت، و دبکننت و مزن بنت.

موزین وائنده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکننت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هرډلی په بش و زولانی کدری با روا گون وت هیربیدیت.
- جالگئ جملانا گون ای گالان پوره و به وتی کتابچهان بلکت.

دیمگیری
نادینتگت
آپ

درچک و نهالیکه دگه _____، _____ بدین شه
آوانی سستن، گلدتن و لگتموش بوتنا _____ بکنن

- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت. چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جایکه لازم انت ټک، کامه سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- جالگی جملانا بوانت و شه سی پساو دویی که راست انت ودی و رندا به وتی کتابچهان بلکت.

هرجاگهی که بش و زول بیت او دا

۱- گندگین هوای داریت.

۲- صاف و پاکین هوای داریت.

۳- سیایگ و سردین هوای داریت.

هرجاگهی که بش و زول مه بیت

۱- صاف و پاکین هوای داریت.

۲- گندگین هوای داریت.

۳- هسک و سوچوکین هوای داریت.

- بش و زول و سرسبزی په کی پیدگ و کتا انت، مالوم و به دیمی ص بلت.

په امامچانی	په مالانی	په باگدار و کشارگرانی

هرگجایی شه شما په بش و زولانی پیدگ و کتا سی کشک به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- انسان په جوانین زندگیا په چیا اړانت؟
 - ۲- جوانین چارگرد شه چیا جوړه بیت؟
 - ۳- په جوانین چارگردی د اشنا به چیا دلگوش بکنن؟
 - ۴- صافین هوا شه چیاودیه بیت؟
 - ۵- پچی پاک و صافین هوا باز کدر داریت؟
 - ۶- بش وزولانی ساتن کي کار انت؟
- چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت، سئ وانندگ په رون شه برېگشیت.
- گون ای گالان جمله جوړ کنت.

اړ

چارگرد

نچار

- سبخئ ای بارا «شه وړ وړی نهالانی نادیتن، آپ داتن و ساتنا بش وزول جوړه بنت هر چنکس و هده ووخته گوزیت ای درچک ردنت وده کنت و مزنه بنت و پراه و شایدین جاگهی را سرسبز و براهداره کنت»
- په رون په برزین تواری بوانت.

واکسین کرتن

مخسد:

- واندگ کلیمه و جملانا په جوانی بوانت و بلکنت.
- واکسینانا درست کنت و فایدگیش بزانت.

جست:

- واکسین انسانا شه گجام ناجوریان ساتیت؟
- اگه گوندین زاگ واکسین مه بنت چیه بیت؟
- واکسینی وختا باید چون کنن؟

واکسین کرتن په گروکین (ساریین) شش ناجوریانی دیم گیریا پیدگ وکتو داریت. گوندین زاگ (بچک و جنک) که عمرش شه پنچ سالا کمتر انت گون واکسینا شه دیفتری، سوروک، گرومپوک، خرختی، فلج و تیتانوسی ناجوریا ساتتگه بنت.

دیفتری ناجوری به زمستانی موسم و سوروک و خرختی گروکین ناجوری به بهاری موسما و دیه بنت. ای ناجوریانی دیمگیری گون واکسینا بیت که هما گونډین زاگ که عمرش شه پنج سالان کمتر انت پولیوی واکسین په وارنا آوانا داتگه بیت و آدگه ناجوریانی دیمگیریی خاطرًا گونډین زاگ سوچن جتگه بنت.

په ایشی که ناجوریانی دیم په جوانی گپتگ بیت و انسان شه عیبی و علتی بوتن و دگه خوران برکت باید په کسانین زاگانی پورهین ډولی واکسین کرتنا دلگوش داشتگ بن و مچین کمتر شه پنج سالین کسانین زاگانا به معینین وهده و پاسی واکسین بکنن و وتی دوست و همپلا نا هم شه گروکین (سارین) شش ناجوریی خطر و واکسینانی پیدگ و کتا سی و سر پدکنن که مزین کچانی ای ناجوریانی دیم گپتگ بیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی په واکسینانی پیدگ و کتی باروا گون وت هبردیت.
- سبخا کراری بوانت ورندا به جالگی جملا دگه ناجوریانی ناما بلکت که گون واکسینا دیمگیریه بنت.

په کشوکین شش ناجوری: دیفتری، سوروک، گرومپوک، _____، _____ و _____ دیمگیری یا گونډین زاگانی واکسین کرتن ضروری انت. دیفتری ناجوری به گجام موسمی هوا و دیه بیت.

۱. لواری هوا

۲. تیرماهی هوا

۳. زمستانی هوا

۴. بهاری هوا

- سئ وانندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامها نابلت.
- سئ وانندگ په رون په ایشی که گجام واکسین گوندین زاگانی د پی تنها پتیتگه بیت هبربنت.
- سوروک و خرختی وډگه ناجوری به گجام موسما ودیه بنت.
- ۱- زمستانی موسما
- ۲- لورئ موسما
- ۳- تیرماهی موسما
- ۴- بهارئ موسما
- هماناجوریانی ناما به وتی کتابچهان بلکت که گون سوچن جتنا دیمگیری کرتگه بنت.
- واکسین کرتن په گجام یکی شه ایشان پیدگ داریت، مالوم و به دیمی ص بلکت.

نوک ورنهان	ورناهان	کمتر شه پنچ سالین جنک و بچکان

ای سبخئ اولی بهرا به وتی کتابچهان بلکت و په برزین تواری په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- غدیما که واکسین ودی نه بوتت کسانین زاگ که گون دیفتری، سوروک، گرومپوک، خرختی، فلج و تیتانوسا آخته بوتنت چونه بوت؟
 - ۲- وختیکه واکسین و دی بوت چون انت؟
 - ۳- په گجام زاگانی واکسینا باید باز دلگوش بیت؟
 - ۴- اگه کسانین زاگ واکسین مه بنت چیه بیت؟
 - ۵- امی وظیفه چی انت؟
- چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه سی وانندگ په رون شه بر بگشت.
- په ای گالان جمله جوړ بکنت.

واکسین

گروکین

دیم گیری

گونډین زاگ

- سبخی بنیادین بزانتا "واکسین کرتن په گروکین شش ناجوریانی دیم گیریا پیدگ وکت داریت. گونډین زاگ که عمرش شه پنج سالا کمرانت گون واکسناشه دیفتری، سوروک، گرومپوک خرختی، فلج و تیتانوسی ناجوریا ساتتگه بنت". په رون په برزین تواری بوانت.

زرنجی شار

مخسد:

- وانندگ بوانت و بلکنت.
- زرنجی غدیمین شارا بزانت.
- گون زرنجی انونین شارا بلد بنت.

جست:

- زرنجی شار گجام ولایتی مرکز انت؟
- زرنجی غدیمین شار گجات؟
- به گجام سالا زرنجی نوکین شاری بنیاداشتگ بوت؟
- به گجام سالا نیمروز، ولایتی ورا زانتگ بوت؟

امی عزیزین وطن افغانستان بازین ولایتی داریت که یکی شه آوان نیمروز انت. زرنجی شارنیمروزی ولایتی بنجاه (مرکز) انت. زرنجی غدیمین شاربه انونین شاری برز

سرا به نادعلی کلاتی ایشک و آشکاشه آء وختی نامیین شاران ات که انگته هم آء تاریخین شار وناد علی کهنین کلاتی خرابه دیستگه بنت.

یکین وارا زرنجی شار غُت و یل بوت و به جا گھی چخانصور ورندا کنگ که شه نیمروزی ولایتی ولسوالیان انت شه سوداگری و سرکاریین دایرانی د پترو دیوان و مکتبانی دارگی سبباناام و توارودی کرتنت.

به هجری شمسی ۱۳۴۵ سالاً که نیمروز ولایتی ورا زانتگ بوت، پدوارگ زرنجی شاری یات زندگ و به زرنجی غدیمیین شاری جالسرانو کین شاری بنیادی خشت اِشتگ بوت.

به ای شارا مزین مسیت، سرکاریین دایرانی د پتر، شفاخانه سوداگری دکان، بچک و جنکانی مکتب و به نزیکین سالان دارالمعلمینی جوړبوته که به آوان هزاران کسانین زاگ، نوک ورنه و ورنه په علم وزانگی زرتنا به سبخا مشکول آنت.

گون وهده وختی گوزگا زرنجی شاری گورو پانا د مزن بوته برزین ماری و شهرک ای شاری براه و زیبا گیش کرتگنت.

گون زرنج- د لارامی مزین سرکئ جوړبوته زرنجی شار به وطنی دگه ولایتان زبر راه ودی کرته که په شتن و آتن و چیزانی برتن و آورتنا آسانی ودی بوتگیت، همی راز ای سرک که ۳ کیلومتر زرنجی روچ نشتنا به ابریشمی پلا گون چا بهاری آپین بندری سرکا یگجا بوته په زرنجی شاری سوداگری کارانی گهترین دیما روگا باز کتوک انت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیا یگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی په زرنجی شاری باروا گون وت هبر بدیت.

- سی وائندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سی وائندگ همائیکه ای جاگهانا دیستگ بنت په رون
اولی په کنگ

دومی په نادعلی و زرنجی غدیمین شار

سومی په زرنجی نوکین (انونین) شاری بارواهر بدنت.

- جالگی جملا بوانت و په جملی پوره کرتنا به اورکین جا گهان شه ای گالان ودی
بکت.

دلارامی

آسانی

گون زرنج _____ مزین سرکی جوړ بوتنا زرنجی شار به وطنی دگه ولایتان زبر راه
ودی کرته که په شتن و آتن و چیزانی برتن و آورتنا _____ ودی بوتگیت.
- گون زرنج- دلارامی سرکی جوړ بوتنا به گجام یکی شه ایشان آسانی ودی بوته به
دیمی ص بلکت.

هردوین	به مردمانی شتن واتن	به سوداگری کاران

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان په برزین تواری بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱- زرنج- دلارامی سرک چنکس تیچک انت؟

۲- ای سرکئی جوړ کنگی کار کدی بناء بوت؟

۳- سرکئی کار کدین الاس بوت؟

۴- دیماشه سرکی جوړ بوتنا راه چون ات؟

۵- انون راه چون انت؟

- سئ واندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بربگشیت.
گون ای گالان جمله جوړ بکنت.

غدیمین

برزسرا

نادعلی

چخانصور

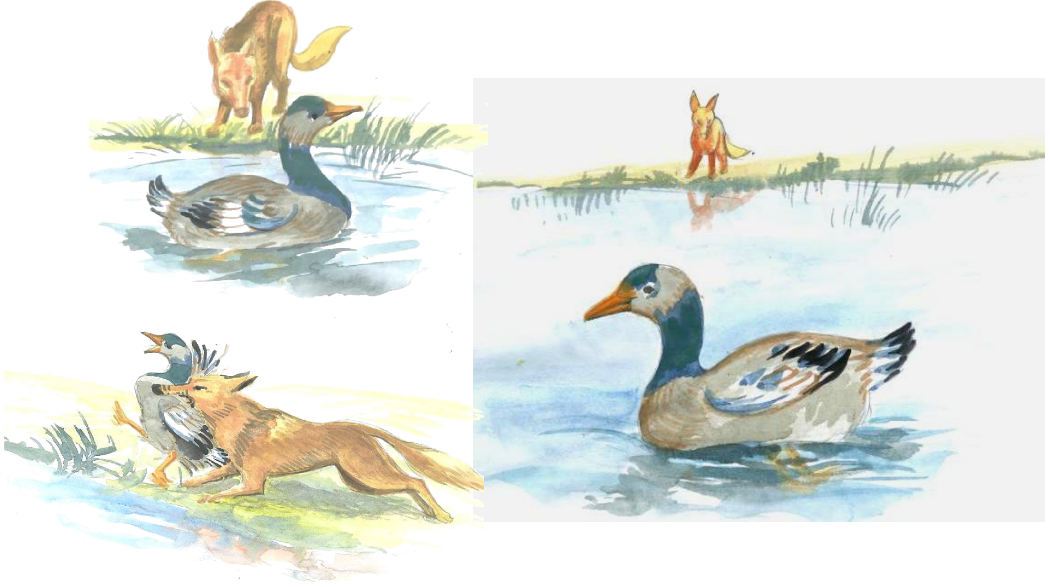
کنگ

- سبخی ای بارا «زرنجی غدیمین شار به انونین شاری برزسرا به نادعلی کلاتی ایشک و آشکا شه آوختی نامین شاران ات که انگته هم آتاریخین شارونادعلی کهنین کلاتی خرابه دیستگه بنت» په رون په برزین توارى بوانت.

آسمانک

مخسد:

- وانندگ بواننت وبلکنت.
- آسمانکی گشتنا بزانت.

جُست:

- آسمانک چيا شنت؟
- چنت آسمانکه زانت؟
- کئ آسمانکی گشتگه کنت؟

بييرگ مدام په هلكئ كسانين زاگان آسمانکه گشت. روچي هلكئ كسانين زاگ آبي ايشك و آشكا نزاآنت. بييرگ گشت: گوش بكت زاگان مروچي په شما آبي مُرگئ ناسرپدين چوكوبئ آسمانكا گشين. مچين گشتنت: شرانت.

بیرگ گشت: روچی روباهی بازگشنگ ات به او شتاتگین آپی کرا زُندت. دیست که آپی مُرگی چوکوی آ باز یه کنت. روباه گشت ته چو وتی پسیا آ باز یه کنی، چوکو گشت: من شه وتی پسا گهتر آ باز یه کنین. روباه گشت. ته تا آپی آ سرا پده کایي آ بازی کرتگه کنی. چوکوگشت. هان وای کارا کرت. رو باه گشت آپرین، انون شه هما جاگا ته منیا به آپی چیرا بیا. چو کوای کاراهم کرت. مگه همیکه به روباهی نزدیکا رست و تی سرا بال آورت. روباه هلگر کرت و آیرا گپت ووارت.

مَوزِیْنِ وَاَنْدِه گان!

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت ورندا ای آسمانکئی باروا شه یکی آدگرا جست بکنت.
- پنچ دل بیت و هر دلی وانندگ په آپی مُرگی چوکوی سادگی و روباهی مکاری بی باروا گون وت هبر بدیت.
- ای نیمگین جملانا به وتی کتابچهان بلکت، هر نیمگین جملی چیرا سی کلیمه داتگ بوته شه سبخئی دیما کلیمه که راست انت ودی و جملانا پوره بکنت.
- بیرگ مدام په هلکئی کسانین زاگان _____ گشت.

شیر

چا چاکه

آسمانک

روچی روباهی باز _____ ات.

سیر

تنگ

گشنگ

- سئ وائندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- هر وائندگی که آسمانکه زانت په وتی همراهان بگشت.
- شه ای آسمانکا که وائنت چه پنت زرتت. سئ جواب گشتگه بیت همائیکه زانت راست انت معلوم بکنت.
- ۱- کسی دیما و تراباټ بدین.
- ۲- چیزیکه کسیه لوټیت بکنن.
- ۳- گون کسی مکرا گوازی مه ورن.
- شه ای آسمانکا چی زانتگ بوت.
- ۱- روباهی چم و مکاری.
- ۲- روباهی کمک و دلسوچی.

ای آسمانکا به وتی کتابچهان بلکت په وتی کهولئ باسکان بوانت و بگشت که روباه چون په مکاری آپی مړگی چوکوا گوازی دات و وارت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- وپتن په اما چی ودیه کنت؟
 - ۲- کی په و ابا اړانت؟
 - ۳- پیچی گونډین زاگ بازه وسپنت؟
 - ۴- اگه مه و سپن چونه بیت؟
 - ۵- به شب وروچی تنها چنت ساعت بوسپن؟
- انون سی وانندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت و اوشکتت یکوار دگه شه بر بگشیت.
- په ای گالان جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

مُدام

آسمانک

ایشک و آشک

ناسرپد

گشتنت

- سبخی ای بارا « روباه گشت: آپرین انون شه هماجا گها تا منیا به آپی چیرا بیا. چوکو ای کاراهم کرت، مگه همیکه به روباهی نزیکار ست و تی سرابال آورت، روباه هلگر کرت و آیراگپت و وارت» په رون په برزین توارى بوانت.

گون انسانان مهر

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- به وانندگان گون انسانا مهر و محبتی جذبگ پرواک بیت.
- گون وت وش ونیکین سلوکی بدیما بگرت.

یکویی و براسیی

توارمنی انت دوستیی

آسودگی آرامیی

په سیاه وسپتایک ورا

جست:

- ۱- مهر و محبت چونین خو و تبی انت؟
- ۲- شما گون کئی مهر و محبت دارت؟
- ۳- همصنغانی مهر و محبت گون یکی آدگراچونین پای دارت؟

آدمی به سما جیین زندگیا باز کدر دارنت و مزین شان و عزتی واوند انت. پمیشابه هر جاگی که زندگیه کننت وتی دگه هم وړانا هم په برزین چمی گنڈنت و گون یکی آدگرا نیکین سلوکی دارنت.

نیکین خووتب و گون یکی آدگرا جوانی، مهر و محبت ودیه کنت وایش وت سبیه بیت که انسان و تراشه آدگری حال و بوداسی بکنت و سوج بگیت اگه سکی و سوری به سری بیت گون کمک و دستگیر یا سکیا حل کنت.

همیکه سرپدین مردمی گندیت که دگری په نا سرپدی و نازانتی ردین کاری کنت یا ناوړین کرداری تسره رسنیت باید انت آیرا پوه و سرپدبکنت و سری پاچ آریت که آردین کار و کردی پدابلت.

بهیل کرتن و بخشاتن هم برزین صفتی انت که انسان باید به ایشی خوبگی و بزانت که مزگ و پیدگی که به بخشاتنا انت به کینگ و بیر گپتنانه انت آدمی باید وتی برزین کدرا بزانت و دگرانا هم کدربکنت، هر چنکس انسان دگری را کدرکنت و په برزین چمی بگندیت به هما کچانا وتی شان و عزتا برزه بارت و به دگرانی دلا دوسته بیت.

هیچبرنه باید تانکا وتی نپ و کتی فکرا بن بلکین مچانی نپ و کتا به چمی چیرابگرن و په هیچ کس کمی و تاوان مه لوټن، به دگرانی غم و وشحالیا بار زرتن وت همکاری و دستگیری جذبگی ودی بوتنی سبه بیت که ایش وت مهر و محبتا به میانجینا کاریت و ووهده که انسان گون وت مهر و محبت کنت مچین آرام و وشحالین زندگی واونده بنت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخابوا نیت.
- پنچ ډل بیت و هرډلی په محبتی بارواگون وت هبر بدیت ورندا یکی شه شما چیزیکه شه وتی ډلی وانندگان او شکته په دگران بگشیت.

- سئ وانندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
 - په جالگی جملی پوره کرتنا سئ پسو داتگ بوتگیت آیرا ودی ورندا پورین جملا به
 وتی کتابچها بلکت.

- نیکین خووتب و گون یکی آدگرا جوانی _____ ودیه کنت.

۱. بالگ و شان

۲. مهر و محبت

۳. جتایی

- چیزیکه انون گشگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و
 ندائیه علامها نا بلت.

- سئ وانندگ په جوانین سلوکی که گون وتی همصنfan دارنت په رون هبر بدنت.
 - په جالگی جملا سئ پسو داتگ بوته همایکین که جملا گهتر پوره کنت گجام انت
 آیرا ودی ورندا به وتی کتابچهان بلکت .
 _____ هم برزین صفتی انت.

۱- بیرگپتن

۲- کینگ

۳- بخشانن

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱- آدمیی برزین صفت چی انت؟

۲- ای صفتی واوند چون انت؟

۳- کئی به مچانی دلا جاداریت؟

۴- کئی په سربرزی ووشنا می زندگيه کنت؟

۵- شما لوټت چون بیت؟

- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بر بگشت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلی په مهر و محبتی پیدگ و کټی باروا شه یکی آدگرا جست بکنت.

- گون ای گالان جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

آدمی

کدر

برزین

حال و بود

سبخی ای بهرا «نیکیڼ خوو تب و گون یکی آدگرا جوانی، مهر و محبت و ديه کنت و ایش وت سبه بیت که انسان و ترا شه آدگری حال و بوداسی بکنت و سوج بگیت، اگه سکی و سوری بیت کمک و دستگیری بکنت» په رون په برزین تواری بوانت.

متل و گالوار

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- متل و گالوارانا بزانت.
- متلانا کارمرزبکننت.

راستي زوال نه داريت

جست:

- شه متل و گالواران چي ارزش دراييت؟
- متلانی زانتن و گشتن چه پيدگ داريت؟
- شه شما کي متلي گشتگه کنت؟

شه متل و گالواران يک کئوم وولسي دود وربيدگين ارزش دراييت که مزين سرچمگي زانتگه بنت، متل گشتن و متل آورتن امي دود وربيدگين گوستگين دور و بارياني آزموتگ بوتگين کاراني آسر و نتيجهها بيانه کنت.

انچامل و گالوار گونپو کسان مالومه بنت مگه هر متل و گالواري مزين مانا و مخسدي داريت که په فکري و معنويين کنهپي و دارائياني خوندي منتنا باز کدر داريت. گون متل و گالواراني او شکتن و وانتنا شه آواني گشوکاني فکر و خيالي ور وپولاسي و سرپده بن مثالي ورا به متليکه شنت: راستي زوال نه داريت.

شه ای متلاسدك و راستیی كدر درایت و معلومه بیت كه شه راستیا گهترین چیزی نه انت، راستیا هیچ و یری زینانی وزوالیی نه انت. گون ای متلی اوشكتنا، اوشكنوك راستیی كدرا زانت و به وتی زندا شه سدك و راستیا كاره گیت. گون ای متلی گشتن و اوشكتنا گشوك و اوشكنوك بازین مانا و مخسدی را به كسانین جملی تنها گندنت و ایش دو پیدگ و كپ درایت.

۱- متل شه یك مردمی به دگری رسیت.

۲- ای متلی مانا و مخسد او شكنوكا سدك و راستیی كدرا نشانه دنت و آء هم گون سدك و راستیا خوگیت.

به بلوچیی ای متلا كه شنت راستی زوال نه درایت په وانوك و اوشكنوكا سدك و راستیی خوگپتنی حب و دلكشی گیشتره بیت و زبره زانت كه به راستیا هیچ و یری تاوانی نه انت.

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوایت.
- پنچ دل بیت و هر دلای گون وت په متل و گالوارانی با روا هبربدیت رندا هر دلای یك متلی ودی بکنت و په رون په آدگران بگشیت كه به وتی كتابچهان بلکنت.

- سئ وائندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- ای متل و گالوارانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.
- * آپ وتی شارندا روت.
- * اگه مروچی په من انت باندا په آیی انت.
- * بت و چت بوت.
- * په دک هبریا یک مردمی انت.
- * ترندین گوات زوته کوشیت.
- * تپی سرا واد مه ریچ .
- * جوړین سر به بالشتا ایره نه بیت .
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت، تک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

ای سبخی اولی دیما به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت وشه وتی گسئ مزنان بلوتت که په شما لهتین، متل و گالوار بگشت، و به دگه روچی به صنفا په یکی آدگرا بگشت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

- ۱- مردم چونین رسم و داب دارنت؟
- ۲- رسم و داب چیاشت؟
- ۳- رسم و داب تا کدینه ماننت؟
- ۴- اعيد، جشن، بو وبرات به امی مردمانی تنها چونین گوستگی دارنت؟
- ۵- مردم ای روچانا گون چیا دوده گرننت؟
- سی و انندگ چیزیکه دیما شه ای جستان او شکنت شه بریکواردگه بگشیت.
- په ای گالان یک یک جمله بلکت.

گوستگین

خوندی

کدر

زوال

سدک

- سبخی ای بارا "شه متل و گالواران یک کوم وولسی دود وربید گیین ارزش درا بیت که مزین سرچمگی زانتگه بنت، متل گشتن و متل آورتن امی دودو ربیدگین گوستگین دور و باریانی آزموتگ بوتگین کارانی آسرو نتیجهایانه کنت" په رون په برزین تواری بوانت

کاری کت

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت. انونین زمانگ، آیوک و گوستگین فعلانا درست کننت و کاری کتا بزانت.

جست:

- ۱- کار چیا شنت؟
- ۲- واندگانی کار چی انت؟
- ۳- شما به آیوکالوتت چه کار بکننت؟

هرکاسبی و مشکولی که انسان به آبی دست گت بیت و بروکتی بگیت کارانت. کسی کشار گر و مالدارانت یا انجنیر، سوداگر، معلم، دوکاندارو دگه مشکولی ایش هر گجامی په وت و هم په دگران پیدگه رسیننت. واندگ که سبخره واننت و زانگ و کمالی واونده بنت ایش هم کاری انت که باز چیزانا زورنت و باندی روچاپه وت و وتی جامعا خدمت کرتگه کننت.

به کاری آسر و نتیجها بازین آسانی و دی بوته په آرام وجوانین زندگیا رساک بریبر بوتگنت.

گوستگين و هدان انسان كار كرتگنت. انون به آواني راهمانه رئين ته روي آروت ايش وت روشه كنت كه گوستگين كار بروكت داشته و زنده گيي بازسكيانا حلايتگنت پميشا په جوانين كار و زبرين آسرو نتيجي گپتنا په جوانين بلد بوتنا هر گجامي يک كاري په وت دره گيجيت مثالي ورا شما كه انون چل (٤٠) وانندگ به اي صنفا سبخه وانت ، هر گجامي يک كاري پسند و وش دارت كه به آيوكا تسربكنت ده لوتيت ډاكتير بيت، پنجه لوتيت كشارگرو مالداربيت، دوه لوتيت تخنيك زانت بيت، سيه لوتيت معلم بيت، پنجه لوتيت سوداگر بنت و آدگه لوتنت دگه مشكولي بگرننت. ايش كه هر گجامي وتي و شي كارا زبره زانت شه آبي هم وت و هم جامعي دگه باسك په جواني پيدگ وكت گپتگه كننت.

- اي سبخي نوکين گالانا سپايگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکين سبخا بوانيت.
- پنج ډل بيت و هر ډلي وانندگ په وت كاري درگيجيت ورندا په رون شه هرډلي يک وانندگي په كاري كه پسندي انت و درگيته په وتي دگه همراهان هبربدنت.
- جالگي جملانا بوانت، په هر جملي پوره كرتنا، سي كلمه ليكتگ بوتنه هميرا كه جملا پوره كنت و جُرپيت وتي كتابچهان بلكت.
- وطن امي مچاني گس انت په اي گسا هر كس كاره كنت.
- بزگر _____ كه شه آبي نان وديه بيت.
- ١- پسه چارنيت
- ٢- ناجورانانا علاجه كنت
- ٣- گله كشيت
- نچار _____ جوړه كنت.

١- پل و سرک ٢- كارخانه ٣- مکتبانا ٤- لټين چيز

- سی وانده گ په رون ای سبخی یک یک باره په برزین تواری بوانیت.
بلوچی زوانا فعلی زمانگ سی دورا بهره بیت: انونین، گوستگین و آیوکین.
انونین سادگین زمانگ

مفرد	جمع
۱- منه برین	اما رون
۲- ته روی	شما ریت
۳- آروت	آ، آوان رونت

و «لوتین»ی لوز په آیوکین جملانی جور کنگانت چو منه لوتین برین ته لوتی بروی،
آلوتیت بروت.

- شما ای سبخا جوان بوانت و انونین و آیوکین فعلا ناشه تهی ودی و په یکی آدگرا
بگشت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه زانت تڤک، کامه، سوالیه و ندائیه
علامهانا بلت.

ای سبخی اولی بهرا په وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- میئ اول چیی روچ انت؟
 - ۲- ای روچا کارگر چیوه کننت؟
 - ۳- کارگرانی هم تپاکیی روچ گجام انت؟
 - ۴- اولی وارا کارگر به گجام شارا پاد آنتت؟
 - ۵- رندا شه چنت پاد آیگا کارگر سوین بوتنت؟
- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بریگشیت.
- هر گجامی شه شما سئ کشک په کاری پیدگی باروا به وتی کتابچهان بلکت.
- په ای گالان جمله جوړ وبه وتی کتابچهان بلکت.

دست گت

بگیت

کشارگر

زانگ

زورنت

خدمت

رساک

برزین همت

کار گرون کارگر، کار منی عزت انت

شان و منی شوکت انت، برز منی همت انت

من شه کوهانی دلا گنجه کشین پر بها

الماس یاقوت لعل سیاهین و سپیتین طلا

گون وتی کاران کنین زندگیا ډیل و براه

دنیای مان هر گورا نام منی روش و درا

واهگ وارمان منی انسانی آزاتی انت

زردی منی کوهین مراد دنیای آباتی انت

گرنچگ و بیدادی آسرو بربادی انت

براسی وانصاف و عدل په من گل وشادی انت

(ع. پهوال)

برزین واندده گان!

- برزگی شیراشه برکنت.

خان محمد سماجی

مخسد:

- وانندگ بواننت وبلکنت.
- گون شاعرونویسو کا درستى بنت.
- شئرو شاعریی جذبگواک بدینت.

جست:

- چنت شاعری ناما زانت؟
- کئ به بلوچیی زوانا شئیر گشتگیت؟
- شه شما کئ خان محمد سماجیا درستہ کنت؟

خان محمد سماجی شه بلوچیی زوانی وش گشین شاعران انت. آیی پسی نام ملا بهلول انت. آ به نیمروزی ولایتی کنگی ولسوالی هلمکی پیدا بوت. خان محمد سماجی وتی تعلیماتا ۱۲ صنفا به نیمروز در برت و هجری شمسی ۱۳۶۰ ساله به کابلی پوهنتونی زوان ولزانی فاکولتا شامل بوت. انگته فاکولتی دورا الاس نه کرت که په گیشترین تعلیمه به درملکادیم داتگ بوت.

خان محمد سماجی اگه یک نیمگا بلوچی زوانی شاعری ات، دومی نیمگا جوانین فن کار و هنر مندی هم ات. آیی بازین شئیری به افغانستانی ملیین رادیو تلویزیونا ریکارد بوتگ و مدام شینگه بنت.

ایشی شاعریی مزین خصوصیت ایش انت که شئیرانی زوان باز سادگ و مردمانی زوان انت، همیشه په هر کسا آیی شئیرانی پوه بوتن آسان انت. به خان محمد سماجی شئیران گیشتر وطن دوستی مهر دیستگه بیت وشه وطنی ورنهان لویت که پاکین وطنی خدمتا بکننت، گون وت تپاک ویکویی داشتگ بنت. خان محمد سماجی کلامی چیدگ:

اماوتی ملک و وطنی بچن و زاگن

مامردم و راجاوتیا چم و چرا گن

ماگونډ و کسان مرد و جنین زاگ

هر دشمن و بدواهی دلارامادین داگ

اما په وتی بزگ و خوارانی نجاتا

پاد آتگن و پرو شتگن زوراکی کلالتا

سرین بستگ سپاهی وتی آزاتی وواکی

ماندره کنن جان و سرانا وتی حاکی

ماعاشقن آجویی وسول وتپاکی

مادشمنن توپیر وجتایی ونپاکی

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
 - دو وانندگ په رون نوکین سبغا بوانیت.
 - چیزیکه انون گشنگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت، ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلکت.
 - سی وانندگ په رون چیزیکه شه ای سبغا، خان محمد سماجی باروا زرتت په برزین تواری بوانیت.
 - سی ډل بیت و هر ډلی گون وت په سماجی باروا هبر بدیت
 - به خان محمد سماجی شیرا چیی باروا هبر داتگ بوته.
 - به جالگا دو پسو داتگ بوته.
- خان محمد سماجی
- ۱- وش گشین شاعری ات
- ۲- فن کار و هنر مندی ات
- گجام یکین راست انت به دیمی ص بلکت؟

	اولی
	دومی
	هردوین

گسوپین کار

خان محمد سماجی شیرابه وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت و شه برکنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

- ۱- واندگ بلوچیی ادبی تاریخی دورانا چنت دورسیایگ کرتگ؟
 - ۲- بلوچیی ولسیین شیرانی دورگجام انت؟
 - ۳- لیلارو، هالو و لولی شه گجام دورا انت؟
 - ۴- تاریخیین داستان، جنگیین نکل شه گجام دورا انت.
 - ۵- بلوچیی کهنین لیزانکی (ادبیاتی) مزین صفت چی انت.
- سی واندگ په رون چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه برېگشیت.
- به ای سبخوا گون گجام یکی شه ای شاعران درستی بوت نامی ودی و حلغی تها بگرت.

عبدالرحمن پهوال

نوراحمد(اومان)

خان محمد (سماجی)

- په ای گالان جمله جوړ بکنت.

دربرت

وش گشین

فن کار

افغانستانی ملیین رادیو تلویزیون.

تلویزیون

مخسد:

- وانندگ سبځا په جوانی بواننت وبلکنت.
- تلویزیونا درست کنت، شه پیدگ و کتی سی بنت و جوړبوگی وختی بزانت.
- ترتیب، حالت(وصف) و کیفیت قیدانا بزانت.

جست:

- به برزگی عکسا چه گندت؟
- تلویزیون اولی وارا به گجا جوړ کرتگ بوت؟
- به امی عزیزین وطن کدی تلویزیونی دستگا به کارا کپت؟
- شما تلویزیونی گجام پروگراموش دارت؟

تلویزیون شه حال رسینوکین جمعین وسیلان انت که دیستگ واوشکتگه بیت و سرا به میلادی ۱۹۲۵ سالا به امریکای تپاکین ایالتان جوړ و به کارا پرینتگ بوت. گون و هده و وختی گوزگا تلویزیون کرا کرا به جهانی دگه ملکان دودبوت و پدبه پد تلویزیونی پروگرامانی گندوک و اوشکنوکانی حساب گیش بوت و مردم په دلجمی به

وتی گسی تها تلویزیونی و پروپی فیلم حال و پروپانا دیستنت و زو زوشه حال و هبران سیه بوتنت.

به امی عزیزین وطنه په اولی وارا به هجری شمسی ۱۳۵۶ ساله به سردار محمد داودی جمهوری وهدا تلویزیونی دستگه به کابل به کارا پرینتگ بوت که تاجنت ساله تانکا کابلی شاری نندوک شه تلویزیونا کارگپتگه کرتنت و کراکرا به وطنی دگه ولایتان هم تلویزیونی دستگه نادیتنگ بوتنت.

مردم به وطنی هر جاگه و هندی که انت و تی وش و پسندی پروگرامانا گندنت و شه وطن، سیم و جهانی حال و هبران سی و سریده بنت.

تلویزیون بیدی حال و هبر، سازوزیمیل و تفریحین پروگرامان ورزشی و تعلیمی و رودینو کین پروگرام هم شینگه کنت که په گندوکانی زانگ و فکری واک داتنا پیدگ وکت دارنت.

عزیزین واننده گان!

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچل بیت و هرډلی په تلویزیونی کدری بارواگون وت هبر بدیت.
- په ای جستان سئ سئ پسو داتگ بوته یکی را گچین کنت و ایشک و آشکی خط بگرت.

په مکتبی وانندگان تلویزیونی گجام پروگرام کتوک انت؟

۱- فیلم

۲- حال و تعلیمی و ورزشین پروگرام

۳- سریال

- به افغانستانه په اولی وارا تلویزیونی دستگه کدی جوړ و به کارا پرینتگ بوت؟

۱- بازغدیما

۲- به ای زوتیان

۳- به سردار محمد داودی حکومتی وختا.

- سی وانندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوایت.
شما به دیمی سبخی ونتت که حالت و ترتیبی قید هما انت که فعلی (کاری) تسرسگی و پرو ډولا نشانه دنت.

چو: پد به پد، دم په دم، سرا، گلسرا، ډل، ډل، یک یک، زو زو، بولک بولک، سوار، پیادگ، لنگ لنگ، کرا کرا، ناگتا سراپ سراپ، په هندگ، په گریوگ، په دلجمی، چاپ جنان په زور، په تراپ، ترند، تیز، کنپ و دگه. انون سبخا کرار (بیتوار) بوایت و جائیکه حالت و ترتیبی قیدی گالانا گندت جملانی به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون په شما گشتگه بیت په جوانی بلکت، ټک، کامه سوالیه و ندائی علامهانا جائیکه لازم انت بلت.

- سی وانندگ په رون په هما پروگرامی باروا که شه تلویزیونا گندنت ووش دارنت په وتی همراهان هبر بدنت.

هر گجامی په تلویزیونی باروا سی کشک به وتی کتابچهان بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- جمعین ارتباطی وسیله گجام انت؟
 - ۲- اگه به روچتاک و حالتا کی حال و هبری لکتگ بوتگ بیت چون زانن؟
 - ۳- رادیو و تلویزیون چون اماره شه حال و هبران سیه کننت؟
 - ۴- رادیو هبره دنت په امی وائتنا ضرورت انت اگه نه؟
 - ۵- تلویزیون که هم هبره دنت و هم دیستگه بیت چونین وسیلی انت گون انترنت و کمپیوترا تاثیر بریرانت؟
- سئ وائندگ چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکواردگه شه بربگشت.
- په ای گالان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

تلویزیون

جمعین ارتباط

کرا کرا

گندوک

دستگاه

سبخی ای بهرا «تلویزیون شه حال رسینو کین جمعین وسیلان انت که دیستگ واوشکتگه بیت. سرابه میلادی ۱۹۲۵ سالا به امریکا تپاکین ایالتان جوړو به کارا پرینتگ بوت» په رون په برزین تواری بوانت.

وطني آباتي

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکت. و معرفه ی نا ما درست کنت.

جست:

- وطنی آباتی کی کار انت؟

- کی وتی وطننا جوان آبات کرتگه کنت؟

مشما(من، ته و آ) که به وتی یگجایین لوگ افغانستان زندگیه کنن په مشما درانت که ای وطن سکین روچانا دیسته و باز خراب بوته شه برزتا جالا وشه روچ درات تا روچ نشتنا ای وطنی هر جاگی آباتیه لوتیت، هر چنکس وطن آبات بیت به هما کچا نا مردم گهترین زندگی واونده بنت.

به وطنی ترخی و آباتیی کارا زانگ و کمال مزین تاثیر داریت دگه باید انت
کوشست بکنن که زانگ و کمالی، واوندبن و په علم و زانگ گون نوکین و سیلانی

کار مرز کرتنا سرینا په وطنی آباتیا بندن وشپ وروچ کار بکنن و ثابت بکنن که مشما به
هر کار و کاسیپی که ان گون و تی کوشست و تلواسگان به وطنی آباتیپی راها په سدک
و راستی دیماشتگن.

وطن

ندرون تئی باگ و بهاری وطن
ندرون تئی کشت و کشاری وطن
زندگ و سووین بی می استمان
ندرون تی دشت و دیاری وطن
برز بچندویت تی بیرغ مدام
ندرون تئی نام و تواری وطن
ته منی ماس من تی پسگ یلین
ندرون تئی لچ و میاری وطن
لوگ و هنکین کلاتین منی
ندرون تئی ډن و ډگاری وطن
هردمگ و سیم تی می عزت انت
ندرون تئی گت و تلاری وطن
مچ موسم سال وشه گوزنت می سرا
ندرون تی گزترک و لواری وطن
زندگ و آبات بی شاد مدام
ندرون تئی جنگل و داری وطن
ایش انت سماجی مدامی شعار
ندرون تئی آسمان و ډگاری وطن

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخوا بوانیت
- معرفه نام: معرفه نام همانت که په دیمین مردم یا اوشکنوکا درا و درست بوتگ بیت چو: افغانستان- ای وطن و ضمیری کلیمه هم مدام معرفه انت. خاصین نام هم معرفه انت. شما به ای سبخوا معرفه ی گالانا ودی و به وتی کتابچهان بلکت.
- سی واندگ په رون ای سبخی یک یک بارا په برزین توارى بوانیت.
- پنج ډل بیت و هرډلی په وطنی آباتی باروا گون وت هبر بدیت.
- جملا بوانت و جوابی بگشت.
- باید په وطنی آباتیا کوشش وتلواسگ بیت که:
- ۱- مردمانی زندگی جوان و آرام بیت.
- ۲- شه دگه ملکانی احتیاجا الاس بن.
- ۳- به دیماشنگ و آباتین ملکانی ریسگابوشتن.

په گجام مخسدا

هرسین	سومی	دومی	اولی

به دیمی (ص) بلکت.

گسویین کار

هرگجا می شه شما سی کشک په وطنی آباتی باروا به وتی کتابچهان بلکت و شیراشه برکنت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت وجستانی پسوا بگشت.
- ۱- افغانستان کي وطن انت؟
 - ۲- مشمی پت و عزت به گجا خوندی انت؟
 - ۳- کئ باید په وطنی آبا تیا جدوجهد بکنت؟
 - ۴- وطن شه چیا خراب بوتگیت؟
 - ۵- وطن شه اما چیه لوتیت؟
- سئ واندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بر بگشیت.
- په ای گالان جمله جوړ و به وتی کتابچهان بلکت.

لوگ

زانگ وکمال

آباتیا

شپ و روچ

ای

ڊموکراسي

مخسد:

•وانندگ بواننت و بلکننت. ڊموکراسي مانا بزانت.

گشتن و بياني آزاتي، کلي آزاتي، عقيدتي آزاتي

جست:

- ڊموکراسي چونين نظامي انت؟
- ظلم ووت سري جوان انت يا ڊموکراسي؟
- بي توري ووت سري گون ڊموکراسيا چه توپير داريت؟

ڊموکراسي هما نظام انت که به آبي قانون، آزاتي و مردمگري انت. بري نظاما مردم په وتي جندی وش و پسند قانونا جوړه کننت و جامعي مچين مردم آزات انت و مچاني جاگه و حکم معلوم انت هر جاگهي مردمگري و اخلاق انت. به ملکی که ڊموکراسي انت مچين يکی آدگري حکا په برزين چمي گندنت و ای سئ آزاتي به ڊموکراسي نظاما انت.

- گشتن و بیانی آزاتی.

- کلمی آزاتی

- عقیدئ آزاتی

به جامعه ایکه ډموکراسی نظام نه انت ظلم و زورا نسری انت انسان شه انسانی نیمگا جوریتنگ، لټ و کټ، بندی و کشتگه بیت بی وسانی هستی و مال شه ظالم و زورا کانی نیمگا برتگه بیت انسان شه انسانی نیمگا گلام و نوکربنت بی وس به زورانسرانی دیما هبردا تگه نه کنت.

به جامعئ که ډموکراسی انت هر کس وتی کاراشه قانون، آزاتی و مردمگیری دیمازانت و هیچ وړی بی توری نه بیت. ایش په ای واهگ و ارمانی رسگا باز جُهدو کوشست کرتگنت تا که ظلم و زورانسریا زیان و ډموکراسیا آورتگنت. به ډموکراسی نظامانه کسی سرا ظلم و بی توریه بیت و نه کسی ظلم ووت سری کرتگه کنت. بلکین مچین و ترا و دگرانایک و پرویک ډوله زانت.

عزیزین واندده گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیا یگ بکنت.

- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په ډموکراسی نظامی با روا هبر بدیت.

- انون ای نیمگین جملا به وتی کتابچهان بلکت به جالگی سئ کلیمه داتگ بوته هما

کلیمه که زانت جملا پوره کنت ودی و به اورکین جا گها بلکت.

ډموکراسی همانظام انت که به آیی _____ آزاتی و مردمگیری انت.

قانون

وت سری

جورینگ

- سئ واندهگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
 - معرفه: معرفه هما انت که په دیمین مردما(مخاطبا) روش و درایت وشه آیی سی داشتگ بیت چو که په ای سبخا آتگیت.
 ایش په ای واهگ وارمانی رسگا باز جُهدو کوشت کرتگنت تا که ظلم و زورانسریا زیان و ډموکراسیا آورتگنت.
 چوکه زانت تا ادا ډموکراسیی باروا معلومات ات و «ا» معرفه علامه انت.
 که ډموکراسیی کلیمی آخراگیش بوتگیت.
 سئ واندهگ په ډول:
 اولی په قانونی
 دومی په آزاتی
 سومی په مردمگری (اخلاقی)
 باروا چیزیکه شه ای سبخا زرتگیت هبربدنت.

هرگجامی شه شما په ډموکراسیی باروا چارکشک به وتی کتابچهان بلکت و به گسا په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چيزيکه انون گشتگه بيت په جواني بشکنت ورندا جستانی پساو بگشت.
- ۱- به ډموکراسيې نظاما مردمانی واک به کي دستانت؟
 - ۲- به ډموکراسيا کي قانونا جوړه کنت؟
 - ۳- به ډموکراسيې نظاما حکومتانی وظيفه چي انت؟
 - ۴- به ډموکراسيا حکومت و مردم شه وت جتانت يا يگجا؟
 - ۵- به ډموکراسيا کي به کارانی سراو کيا درگيتگه بيت؟
- سي واندگ چيزيکه ديما شه جستان گشتگ بوت يکوار دگه شه برېگشيت.
- اي سي آزاتي به ډموکراسيې نظاما انت بوانت ورندا به وتي کتابچهان بلکت.
- ۱- هبر داتن «گشتن» و بيانی آزاتي.
 - ۲- لکتن (کلمی) آزاتي.
 - ۳- عقيدی دارگی آزاتي.
- په اي گالان يک يک جمله بلکت.

لټ و کټ

گلام

بي توری

بي وس

واهگ

اسوتي

مخسد:

- وانندگ بواننت و بکنت و اسوتیئ گندگیا بزانت.

اسوتي گندگين ناجوري انت

جست:

- ۱- استوتي چيا شنت؟
- ۲- اسوتي گندگ انت يا جوان؟
- ۳- اسوتي چه پيدگ داريت؟
- ۴- اسوت کئ انت؟

اسوت هما انت که چمي به دگرئ مال و دارائيا ديسته نه کنت. اسوتي، روا داری نه کرتن انت، همیکه اسوتئ چم به دگرئ مال و دارايي يا گهترين چیزی بکپيت دگه پيرزونه کنت و زردی نه سگيت که آنچين چیزی داشتگ بيت دگه آیی مال و دارايئ زيانی و زوالالوتيت.

اسوتي سک گندگين خوی انت چو نا جوړی وړا اسوتا جورينيت و پا زابه کنت، اسوت غمه وارت و ارمانی انت بلی شه وسی چیزی نه بيت اسوت و ترا جورينيت ووتی زندا تال و شوره کنت، په دگری تاوانی رسيتنگه نه کنت و شه کسی مال و دارائيا کم کرتگه نه کنت.

اگه مشما کسی را درستہ کنن، کہ اسوت انت و بہ اسوتیا خوگپتہ، جوان انت آیی سرا، پاچ آرن و بگشن کہ اسوتی گندگین خوی انت، ای خواشہ و تی سرا بزوریت، پرچی کہ، اسوتی گون وت دشمنی کرتن انت و آیرابگشن تہ وت وتی زندا خرابہ کنی، شہ ای خوا دست بزور اگہ آمی ہبرامنت و وتراگون دگران ہم وپرکرت شہ اسوتی گندگین عذابارکیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیاگ بکنت.
- دو وانندگ پہ رون نوکین سبخا بوانیت.
- سبخا کراری بوانت و اسوتی گندگیانا بہ ہوشا بگرت.
- پنچ دل بیت و ہر دلی پہ اسوتی گندگی باروا گون وت ہبربدت.

انون ای نیمگین جملانا بہ وتی کتابچہان بلکت بہ ہر جملی جالگا چنت کلیمہ داتگ بوتہ شہ اوشکتگین گالان یکی کہ سرہ وارت درگیجت و بہ اورکین جا گہا بلکت.
- اسوت ہما انت کہ _____ بہ دگری مال و دارائیا دیست مہ کنت.

دلی

چمی

واہگ وارمانی

اسوتی سک گندگین _____ انت.

خوی

ذمہ واریبی

- سی واندگ په رن ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
 - من، ته، آفاعلین ضمیر انت و منا، ترا، آیرا مفعولین ضمیر به ای سبخا فاعلی و مفعولین گالانا و دی و آوانی جملانا به وتی کتابچهان بلکت.
 - به جالگی جملان

من آتون

منابرت

فاعلی و مفعولین ضمیر آتگنت انون شما په ته و آجمله جوړکنت.
 - چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
 - انون سی واندگ
 اولی په ایشی که اسوتی چی انت
 دوومی په اسوتی تاوانی باروا
 سومی په ایشی که اسوتا چون شه ای خواږدینن، په رن هبربدنت.

گسوپین کار

هرگجامی شه شما په اسوتی باروا سی کشک به وتی کتابچهان بلکت و به گسا په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- په دگران مال و دارایی داشتنا پیرزو و روا داری جوان انت؟
- ۲- په وت پاکین مال و دارائیا چون ودی کرتگه کنن؟
- ۳- روا داری و پیرزونه دارگ گندگ انت یا جوان؟
- ۴- اسوت شه چیا و ترا جورینیت؟
- ۵- اسوت په دگران تاوان رسینگه کنت یا نه؟
- سئ وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان او شکت شه بر بگشیت.
- شه جالگی گالان جمله جوړو به وتی کتابچهان بلکت.

پیرزو

زرد

جورینیت

اسوتی

خو

تال وشور

- سبخئی ای بهرا "اسوت هما انت که چمی به دگری مال و دارائیا دیسته نه کنت، اسوتی روا داری نه کرتن انت" سئ وانندگ په رون په برزین تواری بوانیت.

علم روشنی انت

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- علمئ کدرا بزانت.
- په علمئ زورگا کوشست بکننت.

جست:

- علمئ ایل زرتن په کئ فرض انت؟
- علمئ ایل زرتن چه پیدگی داریت؟
- علم وزانگ انسانا چیه دنت؟
- اگه چیزی مه زانن چون کنن؟

علم وزانگ چو بلوکین روشنی انت که په انسانا مچین سکيانا آسان و تارما روشنه کنت. علم وزانگی ایل زرتن په مردین زاگ و جنین زاگا فرض انت. اما باید په علم وزانگی ایل زرتنا کوشش و تلواسگ بکنن و چیزیکه نه زانن شه عالم و دانندگان سوچ و و ترا پو و سرپدکنن سو جا شرمی نه انت نه زانتن و نا سرپدی شرم انت. شه و هده و وختا کپ گپتن و علم و زانگی ایل زرتن باز پیدگ داریت هر چنکس که مردم علم وزانگی واوند بیت به هما کچانا آبی عزت و آبرو به دگرانی دیما گیشه بیت و مچین آیرا په برزین چمی گندنت.

علمین مسلانی زانتن چو گنجی ودی کرتا انت و علم وزانگ انچین گنج و هستی انت
 که هیچبر الاسه نه بیت.
 کسیکه علم و زانگی واوند بیت جوانین کردارا نا تسره رسینیت و دگه هم شه آبی علم و
 زانگا پیدگ و کچه زورنت، علم و زانگ انسانی شان و بالگ انت.
 بیایت که وتی پربھاین وخت و رسا کا انچامه گوازینن په علم و زانگی ایل زرتنا شپ و
 روچ کوشش بکنن، چیزی که زانن په دگران بگشن و چیزیکه نه زانن شه دگران سوچ
 بکنن انسان په علم و زانگی ایل زرتنا شه دمیکه به دنیا کیت تا دمیکه زندگنت وخت
 ورساک داریت.

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وائندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هر دلی په علم و زانگی باروا گون وت هبربدیت.
- شه ای گالان په جالگی هر گجام جملی گچین ورندا به وتی کتابچهان به اورکین
 جاگهان بلکت.

علم

آبات

علمی

علم و زانگی

غدیما انسان په بازسکی زندگیه کرتنت، بلی مروچی به _____ برکتا په آسوده
 حالی و اسراحت زندگیه کننت.

_____ انسانی فخر و شان انت.

_____ واوندین مردم وتی وطن گهتر _____ کرتگه کننت.

- سی وانده گ ای سبخی یک یک باره په برزین تواری بوایت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت تَک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- سی وانده گ په رون په عالم و دانده گانی کدر و روی بارواهر بدن.
- شه ای سی جملان یکی سوچی جواب انت آیرا و دی و رندا به وتی کتابچهان بلکت.
- دانده گ هما کساشنت که مزین هبربدنت.
- دانده گ هما کساشنت که شه مچان برز بندیت.
- دانده گ هما کساشنت که پوو سرپدیت.

گسوپین کار

هر گجانی شه شما جالگی شیری نثرا به وتی کتابچهان بلکت.

امی مکتب زندی براه انت
یات بگرن علم وادبا
په مردمان بن دلسوچ
برون به مکتبا جوان
زندگ بیت علم و ادب

امی مکتب علمی جاه انت
بیا که برون به مکتبا
سبخ بوانن شپ وروچ
هر تاریا گون براسان
آبات بیت امی مکتب

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.
- ۱- علم وزانگ په انسانا چو چیا انت؟
 - ۲- انسان گون علم و زانگا چه کرته؟
 - ۳- انسان به علمی برکتا به گجا گام اشتگیت؟
 - ۴- علمی جاه گجا انت؟
 - ۵- به گجا گیشتر عالم و داندگ ودیه بیت؟
- سئ واندگ په رون چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بربگشیت.
- گون ای گالان جمله جوړ کنت.

علم و زانگ

آسان

ایل زرتن

زانن

- سبخئ ای بهرا «علم و زانگ چوبلوکین روشنی انت که په انسانا سکيانا آسان و تارما روشنه کنت. علم و زانگی هیل زرتن په مردین زاگ و جنین زاگا فرض انت.» په رون په برزین تواری بوانت.

جوانين ورگي

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلكت.
- جوانين ورگي كدرا بزانت.
- به جوانين ورگي وارتن دلكوش بكننت.

جست:

- ۱- گجام ورگيا وش دارت؟
- ۲- جوانين ورگي گجام انت؟

آئيكه وتي دُرآيي وجوريا لوتنت ورگي سرا دلكوشه كننت. جوانين ورگي په انساني دُرآيا پيدگ داريت.

غديمي و هدا پيگ و گوشته وارتننت و به وتي مناگشتنت كسيكه بازپيگ و گوشت بوارت دروا وجود و پروا كين صورتی واوند انت. بلي رندا ثابت بوت كه مالاني بازين گوشت و پيگ "چرپي" وارتن پيدگ و كتي نه داريت په ايشيكه به مالاني چرپيا

کلسترول باز انت و وهده که به انسانی حونا کلسترول گیش بیت به رگانی تنها مانیت که په انسانی دروایا تاوان داریت.

انون انسان په وتی دُرایی وجوری ساتن و پرواک و توک بوتنا به پیگ و گوشتی جاگها، ماک، ماش، ادس، نخوت، بینپی وای وری دگه چیز ورنه. گوشت، شیر، آمورگ، پنیر ماهی، ماک، نخوت و دال پروتین دارنت که په بدنی ودا باز تا ثیر دارنت و عضلاتا مزنه کننت.

جواری، برنج، گله، کچالو، شات و نیشکر بدنا واک و توکه دینت.

راز رازی نیوگ و سوزی ویتامین دارنت که آوانی وارتن انسانا شه ناجوریان ساتنت.

به روچی تنها چنت وار آپی وارتن، تازگ و حامگ یاپکتگین سبزی و خاص پیماز و سیرکی وارتن باز پیدگ و کت داریت انسان هرو هدی که ورگی فکرا بیت باید وتی وش و پسندا نه بلکه ورگی واک و توک و تاثیرا بزانت و هما پولین ورگی بوارت که په آپی کت و پیدگی داشتگ بیت.

باز نوشابهانی وارتن جوان نه انت، و یتامین دارین چیزانی وارتن زبر انت. انسان باید به خوت و ورگی وارتنی و هدا وش و هندان بیت به غم و گرتیا دُب مه بیت.

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هر دلی په جوانین ورگی باروا گون وت هبر بدیت.
- دو دل شه یکی آدگرا په ایشی کسیکه وتی دُرایا لویتیت به چیا باز دلگوشه کنت پرس و سوج کنت، آدگه جوابانا بشکننت.

- سى وانندگ په رون سبخى يک يک بارا په برزين تواری بوانيت.
 - چيزيکه انون گشنگه بيت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت. ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سى وانندگ په هما ورگیانی باروا هبربدنت که پیدگ وکتپ دارنت.
 - جالگی جملا سى پسو داتگ بوته همایکین که راست انت شه سبخى دیما ودى و رندا به وتی کتابچهان بلکت.

پروتین دارین ورگی:

- ای ورگی انسانی بدنا واک و توکه دنت.
- ای ورگی انسانی بدنا شه ناجوریان ساتیت.
- ای ورگی به بدنی باسکانی و دداتن و عضلاتی مزن بوتنا مزین تاثیرى داریت.
- په جالگی جملی اورکین جاگها یکی شه ای گالان ودى و بلکت.

پروتین

ویتامین

راز رازی نیوگ و سوزی _____ دارنت که آوانی وارتن انسانا شه ناجوریان ساتیت.

ای سبخى اولی و دومى بهرا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.
- ۱- بازین پزوری په چیاتاوان داریت؟
 - ۲- خونئ فشار شه چیا برزه روت؟
 - ۳- دلئ او شتا تن (تپ داتن، سکتته)، شگری ناجوری شه چیا ودیه بنت؟
 - ۴- په پزورین مردما پیگ و چرپی وارتن پیدگ داریت یا تاوان؟
 - ۵- کسیکه پزورانت چی بوارت و چی مه وارت؟
- سئ وانندگ چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت شه بر بگشت.
په ای گالان جمله جوړ کنت.

ڈرایی

دلگوش

پیگ

کلسترول

سبخی ای بهرا "په ایشی که ڈرا و جوړبن و وس وواک داشتگ بن انچین ورگی بورن که پروتین داشتگ بیت، اماره واک بدن و شه ناجوړیان بساتیت" په رون په برزین تواری بوانت.

دُرَاهی

مخسد:

واندگ سبغا بواننت و بلکنت.

دراهی کدر و روا بزانت

شه هماچیزان که په درواهییا تاوان دارنت دوری بکننت.

جست:

دُرَاهی چه پیدگ داریت؟

پچی مدام و ترا پا که ساتن؟

اگه و ترا پاک مه ساتن چونه بیت؟

پچی شه آوان که و ترا پاکه نه ساتنت کسی وشه نه بارت؟

دُرَاهی و جوړی شه خداوند(ج) مزین نعمتان انت. شه دُرَاهی و جوړیا په انسانا وشین سرودل و کاری واک و توک و دیه بیت. مچین انسان په دُرَاهی و جوړیا اړ آنت، اگه مردم دُرَاهه مه بیت واک ووسی نه داریت و گون راز رازی سکی و سوریاں دیم په دیمه بیت. جوان و خرابین راهها توپیر کرتگه نه کنت.

جوانین عکل و هوش به دُرا و جوړین بدنا انت، پاکی و ستره یی به درواهیی سرا باز تاثیر داریت پمیشا به پاکی و ستره یی ساتنا بازسوگه کرتگ بوته، هر چنکس به وتی جند وتی گس وتی کوچگ و هلکی پاکیا دلگوش بکنن به هما کچانا وتی دُراهی و جوړیا ساتتگن. اما گندن کسیکه به وتی پاکیا دلگوش داریت دُرا و جوړ انت و مچین شه آیی وشه برنت و گون آیی دیوان و هبره کننت، مگه شه کسیکه و ترا پاکه نه ساتیت مردم و شه نه برنت و شه اوستاتن و نشتنا گون آیی دور یه کننت، انچین کس مردمانی دیما کدر و رو نه دارنت .

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکننت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج دل بئیت و هر دلی گون وت په دراهی و سلامتی باروا هبردیت.
- په جالگی جملانی پوره کنگا دو پسو داتگ بوته، هما که راست انت و دی ورندا به وتی کتابچهان بلکت.
- شه همایی که و تراپاکه _____ کسی وشه نه بارت.

۱- ساتیت

۲- نه ساتیت

جوانین عکل و فکر به _____ بدنا انت.

۱- هر کسی

۲- به جوړین

اما گندن کسیکه به وتی _____ دلگوش داریت دُرا و جوړانت.

۱- وراک و پاکیا

۲- کارا

سئ وائندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

۱- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جای که لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه بلت.

۲- گون چوکاتی تهی گالان جملانا پوره کنت رندا به وتی کتابچهان بلکت وهما کلیمی ایشک و آشکا حلغه بگرت که گون جملان جریت.

میکروب
دنزو پلک
سیگار
پاکی

په انسانی دراهیا پیدگ داریت.

پاکیا
سبزگا
دنزوپلکا
جوانین هوا

دورساتیت.

انسان باید و ترا شه

گسوپین کار

هرگجامی شه شما چارکشک په دراهیی باروابه وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

- ۱- په امی دُراهیا چی پیدگ دارنت؟
 - ۲- په امی دراهیا چی تاوان دارنت؟
 - ۳- بایدوتی دست و دپ و دنتانانا کدین بشودن؟
 - ۴- وتی ناوانا کدین بچنن؟
 - ۵- امی سری مود چنکربنت؟
- چیزیکه دیما شه جستان گشتگ بوت سی وانندگ شه بر بگشیت.
- گون ای گالان جمله جوړ کنت.

دُراهی

واک و توک

دیم په دیم

گندن

اوستاتن

- سبخی ای بهرا ((دراهی و جوړی شه خداوند(ج) مزین نعمتان انت شه دراهی و جوړیا په انسانا وشین سرودل و کاری واک و توک و دیه بیت)) په رون په برزین تواری بوانت.

موزیم

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت.

موزیم و موزیمی چیزا نادرست کننت.

موزیمی کدرو نها دا بزانت.

کابلی موزیمی ماری

جست:

به برزگی عکسا چه گندت؟

موزیم چیا شنت؟

به موزیما چه ساتگه بیت؟

افغانستان به گجام شاران موزیم داریت؟

شہ غدیمین دور و باریی مردمان بازین اثر و وروری چیز منتگنت، ای چیز به خاصین ماری و آباتیانی تھا ساتگه بنت کہ موزیم گشتگه بیت په ایشی کہ غدیمی کهنین اثرانی کدر و نهاد بازانت موزیم یا جائیکه ساتگه بنت باز کدر دارنت. به موزیمان غدیمین زر، مجسمه، پچ و پوش، پُر بها بین سنگ و غدیمی دور و زمانگی وروری اوزار و وسیله ساتگه بنت و باز مردم په غدیمی چیزانی سیل و ندار گا به موزیما رونت.

افغانستان که شه وت دیرین را جدپتر (تاریخی) و اوند انت بازین غدیمین چیز داریت و هماچیز که تا انون دستا آتگنت به وطنی موزیمان ساتگه بنت. به امی عزیزین وطن افغانستان به کابل، غزنی، جلال آباد و هراتی شاران موزیم جوړ بوته که به آوان غدیمین پربهایین چیز ساتگه بنت، غدیمین چیز و موزیمانی جوانین ساتتن امی مچانی کار انت، موزیم مچین هموطنانی انت. هماییکه وت سروچیر کایی غدیمین چیزانا شه گیابانی دک و خرابهان کشیت، چیره دنت و بها کنت گون مچان خیانتہ کنت، ای کار جُرم زانتگه بیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیاگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج دل بیت و گون وت په موزیمی باروا هبردیت.
- جالگی جملانا به وتی کتابچهان بلکت په جملانی پوره کرتنا سی پ سوداتگ بوته هما که جملا پوره کنت و دی و به اور کین جاگها بلکت.
- شه غدیمین دور و باریی مردمان بازین _____ چیز منتگنت، ای چیز به خاصین جاگه و آباتیانی تھا ساتگه بنت کہ موزیم گشتگه بنت.

نکل و آسمانک

اثر و وروری چیز

گله و دانگ

- سی واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و ټک، کامه، سوالیه و ندائی علامهانا بلت.
- سی واندگ په رون په موزیمی باروا هبربدنت.
- ای جالگی جملانا به وتی کتابچهان بلکت په هر جملی پوره کرتنا سی پسو داتگ بوته هما پسا که راست انت ودی و به جملانی اورکین جاگها بلکت.
- به امی عزیزین وطن افغانستان به _____، _____، شاران موزیم جوړ بوته.
- ۱- پروان، فاریاب، فراه
- ۲- کابل، غزنی، جلال آباد و هرات
- ۳- نورستان، سمنگان، قندز
- گون ای گالان جالگی جملانی اورکین جاگهانا پُر بکت.

سی

غچاغیا

امی

- اگه بگندن که کسی غدیمین چیزانی _____ کنت، باید زوت پولیسا _____
- کنن و میلن که _____ وطنی دارائبارت.

گسوپین کار

- ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوانت و موزیمی کدر و نها دا په آوان بگشت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

- ۱- کهنین غدیمین چیز گیشتر کی به گجا و ديه بنت؟
- ۲- اگه کسی به وتی هلک و دیاری نزیکا به حاکانی چیرا چیزی گندیت چون کنت؟
- ۳- پچی غدیمین چیزانی و تسرین پاچ آورتن جوان نه انت؟
- ۴- پچی اما کهنین غدیمین چیزانی شه ډگارا کشتن و بها کرتنی حکانه دارن؟
- ۵- غدیمین کهنین چیز کی مال انت؟

- سی وائندگ چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه برېگشیت.

- شه جالگئی گالان جمله جور کنت.

به موزیمان

غدیمین

غدیمی

سیل و ندارگا

- سبخی ای بارا ((افغانستان که شه وت دیرین گوستگ و تاریخی و اوند انت بازین

غدیمین چیز داریت، هما چیزیکه تا انون دستا آتگنت به وطنی موزیمان ساتتگه بنت)) په

رون په برزین تواری بوانت.

پارلمان

مخسد:

واندگ بوانت و بلکنت.

پارلمانا درست بکننت.

شه مردمانی نمایندگانی ذمه واریا به پارلمانا سی بنت.

جست:

پارلمان چیا شنت؟

به افغانستانا په اولی وارا پارلمانی فکر کدی ودی بوت؟

شمی نمایندگ به پارلمانا کی انت؟ نامی بگشت.

پارلمان مردمی نمایندگانی مجلس انت که به آبی قانون منیتگ و دولتین کارانی سروپا سرگپتگه بیت و افغانستانی اسلامیین جمهوریی پارلمان ولسی جرگه و مشرانو جرگه انت. به افغانستانا په اولی وارا به شاه امان الله خانی وختا پارلمانی فکر ودی بوت و رندا شه آبی به نادر شاهیی سلطنتی و هدا به هجری شمسی ۱۳۱۱ سالا اولی پارلمان بنیاد اشتگ بوت.

به محمد نادر شاهی سلطنتی و هدا به ۱۳۰۸ سالای عیانی مجلس که ۳۸ باسک داشت کاربنا کرت وسی سال پدترا دومی مجلس ((ملین شورا)) جوړ و افغانستان گون دومجلسی دارگا پارلمانی واوند بوت.

سری و هدا افغانستانی پارلمان انتصابی ات نه درگیجگی، وهدی که محمد ظاهر شاه به واکارست افغانستانی پارلمان تا یازدهمی دورا انتصابی اتنت. ای واری افغانستان رنداشه ۳۰ سالی مړو جنگا گون نوکین نظام و اساسین قانون جوړبوتنا پارلمانی واوند بوت.

افغانستانی مردم به جمهورین ریاست و پارلمانیین در گیجگا(انتخاباتا) به وتی وطنی سیاسیین جوړ بندیا بهرزرتنه وراى داتنی حکى ودى و به ۱۳۸۴ سالی سنبلئ ۲۷ وتی نماینده گانا په پارلمانا گچین کرتنت.

افغانستانی اسلامیین جمهوریی پارلمان دو مجلس داریت که یکی ولسی جرگه و آدگه مشرانو جرگه انت که قانونانی منگ و اجرائی واکى سرا چاریی دارگی ذمه واریا دارنت به ولسی جرگه ۲۴۹ مردم که شه آوان ۶۸ جنین زاگ و به مشرانو جرگه ۱۰۲ نمایندگ که شه آوان ۳۴ مردم انتصابی انت بهردارنت.

پارلمانی نمایندگ پنج سال به ملتی گسا انت که رنداشه آیی آوانی کارى دوره آسره بیت.

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنج ډل بیت و هر ډلی په پارلمانی باروا گون وت هبر بدیت رنداشه هرډلی یک واندگی، یگجایین هبرانی نتیجا بگشیت.

- سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوایت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- جستانا بشکنت.

په اولی وارا به افغانستان به کي وختا پارلمانی فکر ودی بوت؟
په جالگا په ای جستا ۳ پسو داتگ بوته هما پسا که راست انت ودی و به دیمی (ص)
حرفی بلت.

۱. به امیر عبدالرحمن خانی وختا.

۲. به محمد نادر شاهي وختا.

۳. به شاه امان الله خانی وختا.

- افغانستانی مردم به گجام سالا به جمهورین ریاست و پارلمانین در گجگا بارزرتنت؟
شه جالگی سئ جوابا ودی و به دیمی ص بلکت.

	۱- به ۱۳۸۰ سالی جوزای ۱۵
	۲- به ۱۳۸۳ سال ثوری ۲۰
	۳- به ۱۳۸۴ سالی سنبلې ۲۷

هرواندگی به وتی کتابچهان چارکشک په پارلمانی با روا بلکت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په شری بشکنت و رندا جستانی پسوا بگشت.

جست:

۱. به جهانی وطنان چنت رازی پارلمان انت؟
 ۲. گجام رازی پارلمان گیشتر تاثیر دارنت؟
 ۳. گجام پارلمان به مردمی لوپگ و ارادا به میانجینا کیت؟
 ۴. به گجام پارلمانا کسانین پکر، مدنین جامعہ و گل باره زورنت؟
 ۵. غیر دموکراتیکین پارلمان گجام انت؟
- سی واندگ چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت یکوار دگه شه بر بگشیت.
- په جالگی گالان یک یک جمله جوړ بکنت و بلکت.

پارلمان

بنیاد

ملین شورا

- سبخی ای بارا ((پارلمان مردمی نمایندگانی مجلس انت که به آیی قانون منیتگ و دولتین کار چاریی چیرا گپتگه بنت. افغانستانی اسلامین جمهوریی پارلمان ولسی جرگه و مشرانو جرگه انت)) په رون په برزین تواری بوانت.

غالی گواپی

مخسد:

واندگ سبځا په جوانی بوانت.
واندگ گون غالی گواپی صنعتا درستي بنت.

جست:

به رسما چيا گندت؟
شه شما گجام يکين غالي گويتنا ديسته؟
غالی گواپ شه چيا دسگ جوړه کنت؟

به عزيزين وطن افغانستان شه باز غديما غالی گواپی صنعت دود بوته و بازين هموطنی به غالی گواپيا مشکول انت و بازولایتان غالی گويتگه بيت مگه بلخ، آقچه، هرات، فراه و نیمروزی ولایتی غالی نام و توار دارنت.

بلوچین جنیک و جنین زاگ به غالی گواپیا کاریین ډولی زحمته کشت، ایش پسی پشما جوانه شodont و گون چروجلکا آوانا ریست رندا شه رستنا دسگانا چنت رازی رنگه کنت همیکه دسگ رنگ و بریر بوتنت تئونا ایره کنت و باز ډیلدارو براهدارین غالینه گوپنت.

باز سالان دیما په غالی گواپیی دسگانی رنگ داتنا چگگکی رگ و ریشگانا شه حاکی تنها کشتت و رندا شه ششتنا به غلییی تنها جوان لاره دانت و هدی که بزین رنگ جوړه بوت دسگانا رنگه کرنت بلی انونین و هدا په دسگانی رنگ داتنا هر رازی رنگ که بلوتنت ودیه بیت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیاگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- په ای سو جا سی پسو داتگ بوته هما که راست انت ودی و به دیمی(ص) بلکت. پشمیکه په غالیا بریره بنت کدین شوستگه بنت؟

۱. دیماشه رستنا شوستگه بنت.

۲. رندا شه رستنا شوستگه بنت.

۳. هیچ شوستگه نه بنت.

- پنچ ډل بیت و هر ډلی گون وت په چر و جلکی باروا هبربدیت رندا شه هر ډلی یک وانندگی چیزیکه شه وتی ډلی نیمگا او شکیته په دگران بگشیت.
- سبخا بوانت و رندا بگشت غدیما که رنگ نه ات په غالیی دستگانی رنگ داتنا شه گجام چیزا کارگپتگه بوت شه جالگی سی پسا ودی و به دیمی(ص) بلکت.

۱. شه درچکی بن وریشگا

۲. شه جروعلفانی بن وریشگا

۳. شه چگگکی بن وریشگا

- سئ وانندگ په رون سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.

فعل:

- فعل هما کلیمه انت که کار، مردمی و یا چیزی حالتا به یکی شه سئ (۳) زمانگان روش بکنت (گوستگ، انون، آیوک)
- چو: شتون - رئین - لوتین برئین.
- من زی شارا شتون.
 - من شارا رئین.
 - من لوتین باندا شارا برئین.

- شما شه برزگی جملان گوستگین زمانگی فعل، انوین فعل و آیوکی فعلا معلوم و رندا فعلی هر سئ زمانگی جملانا به وتی کتابجهان بلکت.

- په جالگی جملانی اور کین جاگهان په جوانی شه ای فعلا گچین کنت.

شتون

رونت

لوتین

برون

من زی شارا _____.

مُراد و بیبرگ شارا _____.

اما _____ به آیو کین هیتگا کندهار _____.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت ورندا جُستانی پسوا بگشت.

۱- په پشمانی رستنا شه چیا کار گپتگه بیت؟

۲- جنک و جنین زاگ غالی گواپیی کارا چه و هدا دیما برنت؟

۳- جنک غالی گواپیا شه کئ هیله زورنت؟

۴- غالی گواپی شه کدی پا دود انت؟

۵- پچی تئون گواپین جنین زاگانی کار ستای وړانت؟

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیما شه جُستان گشتگ بوت یکواردگه شه بر بگشیت.

په ای گالان جمله جوړ کنت و به وتی کتابچهان بلکت

غدیما

مشکول

چر

چلک

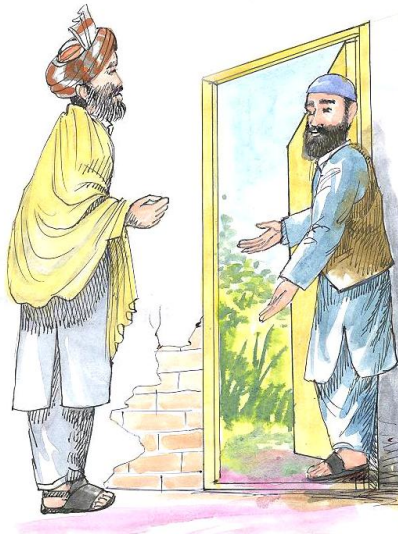
گسویپین کار

ای سبخی اولی باره به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت اگه آگیشتر چیزى په غالی گواپیا زاننت بشکنت.

مهمانانی عزتداری

مخسد:

- وانندگ بواننت و بلکنت.
- وانندگ مهمانانی عزتداریا بزانت.
- گون مهمانانی عزت کرتنا خو بگرت.

جست:

- ۱- مهمان چیا شنت؟
- ۲- دمیکه شمی گسا مهمانه کیت چونه کنت؟
- ۳- مهمانی عزتداریی داب شه کدی پا دود انت؟

به امی عزیزین وطننا شه شاران در به ده وهلکان مهمان جاه و هوتل نه انت و هموطن په روچ یا شپی گوازینگا به وتی حکدار و دوستی گسا رونت.
امی مردم، شه مهمانی آتنا، باز وشه بنت، دمیکه به گسا مهمانه کیت گسی واوند گون پاچین پیشانیی په گل ووشحالی مهمانا وش آتگیه کنت. و کاسی وتی واک و وسا آیی خدمتا کنت.

امی مردم بری سدک و باورا انت که گون مهمانی آتنا به گسی واوندی پرزونگ وروزیا برکت و دیه بیت و شنت مهمانی روزی گون آیی جدا انت.

اما وتی پس و پیروکانی ورا مهمانداری رسم و دابا زندگه ساتن و گون مهمانی آتنا بازوشه بن و په جوانی آیرا خدمته کنن.

ای که اما وتی مهمانی کدرا زانن و آیرا په جوانی عزته کنن به امی خو و مردمگری سرا جوانین تاثیر داریت، امی نیکی و جوانین سلوکی دارگی جزبگا گیشه کنت و اما گیشتر صبر و دیه کنن، مهمان شه امی ای عزتداریا باز و شه بیت و ای نیکیا به هوشا گیت و امی روزی و نمکی پاسا ساتیت.

به شار و آجاگهان که هوتل و مهمان جاه انت، امی هموطن وتی دوست و حکدارا نا پازابه نه کننت په شپ و روچی گوازینگا به مهمانجاه و هوتلان رونت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیاگ بکنت.
- دو وانندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هر دلی په مهمانی عزتداریی باروا گون وت هبربدیت.
- ای متل و گالوارانا بوانت و به وتی کتابچهان بلکت.
- مهمان خدای دوست انت.
- مهمانی روزی گون آیی جدا انت.
- مهمان وتی روزیا وارت.
- مهمانی روزی دیماشه آئیه کیت.
- شه ای جوابان گجام جوان انت.

پچی مهمانی عزته بیت؟

په کسی عزت داتنا

په دوستی و محبتی بازبوتنا

گجام یکین جوان انت به دیمی(ص) بلکت.

	اولی؟
	دوم؟
	هردو؟

- سئ واندگ ای سبخی یک یک بارا په برزین تواری بوایت.
 - چیزیکه انون گشگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سئ واندگ په مهمان داری و مهمانی عزتداری باروا هبر بدنت
 - گون ای گالان جالگئ جملانا پوره بکنت.

مهمانی

وشه

گسئ واوند

مهمانا

امی مردم، شه _____ آتنا باز _____ بنت. دمیکه به گسا مهمانه کیت
 _____ گون پاچین پیشانی په گل ووشحالی _____ وش آتگیه کنت.

گسوپین کار

ای سبخوا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولئ باسکان بوایت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

- ۱- بالاچ و بیبرگ کدی شه شارا سونی گسا رادگ اتنت؟
 - ۲- بالاچا چی تورینت؟
 - ۳- بالاچ چی گشت؟
 - ۴- بیبرگ چی گشت؟
 - ۵- کشارگری و با گداریی حاصل شه چیا رسنت؟
- سئ وائندگ چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت په رون یکوار دگه شه بر بگشتنت.
- په ای گالان جمله جور بکنت.

پاچین

خدمتا

پرزونگ

- سبخی ای بارا ((امی مردم، شه مهمانی آتنا، باز و شه بنت، گسی و اوند گون پاچین پیشانیی په گل و وشحالی مهمانا وش آتگیه کنت)) په رون په برزین تواری بوانت.

ویتامین

مخسد:

- وانندگ بوانت بلکنت و ویتامین و آبی پیدگ و کتا بزانت.
- شه ویتامینی کمی تاواناسی بنت.
- ویتامین دارین چیزانا درست کنت.

جست:

- ویتامین به انسانی بدنا چه اثری داریت؟
- ویتامین به چیا ودیه بیت؟
- ویتامینی نه رسگ په انسانا چه تاوان داریت؟

ویتامین به انسانی واک و توک داتن و زندگی تچ و تاگانی رادگ منتنا باز کدر و اثر دارنت. همیکه انسان وراکی (ورگی)، نیوگ و سبزیه وارت ضرورتی وری ویتامین په آیه رسنت.

اگه انسان جوانين ورگي، نيوگ و سبزي مه ورات په آبي ویتامينه نه رسیت وکراکرا بی رودار، دل غش و نزوره بیت و اگه همی ډول مانیت گون سکین ناجور یادیم په دیمه بیت. همائیکه جوان ورگي، نیوگ و سبزیه ورنه زبر ویتامينه گرنه، ډرا و جوار انت و هروری کاروتیچ و تاگی وسا دارنت. سرآبی که گون علم و زانگی دیما روگا جوانین ډولی ویتامین جور کرتگ و به دارو خانهان آورتگه بنت مگه گیشتر په ایشی سوگه بیت که انسان ویتا مینا شه ورگي، سبزی و نیوگا بگیت پمیشا انسان به دگه ورگیانی وارتنی پانادا په سبزی و نیوگانی وارتنی باز دلگو شه کنت.

- ای سبخی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
 - دو وائندگ په رون نوکین سبخا بوایت.
 - پنچ ډل بیت و هرډلی گون وت په ویتامینانی باروا هبردیت.
 - په جالگی جملانی اورکین جاگهان شه جدولی تهی گالان که گندت درگیجت و رندا به وتی کتابچهان بلکت
- _____ په انسانی واک و توک داتنا پاز کدر داریت.

برسیت
ویتامین
مه رسیت
ډراو جوار
وراک
نیوگ
سبزی
داروخانه

اگه په انسانا ویتامین _____، _____ و پرواک و توک بیت.
اگه په انسانا ویتامین _____ بی رودار، دل غش و نزوره بیت.
ویتامین به وراک، _____ و _____ بازانت.
به _____ هم ویتامین په بها انت که ناجورانا داتگه بیت.

- سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک با را په برزین توارى بوانیت.
- چه ډولی یا کیفیتى قید: هما انت که ډول و کیفیتا روشه کنت چو:
- شر- جوان-زبر-وش وش- کرا، کرا
- به ای سبخا هما جملا که به آیی کیفیتى قید دیستگه بیت ودی ورندا به وتی کتابچهان بلکت و انچین چنت جمله دگه جوړ و بلکت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.
- سئ واندگ هرگجامی یک یک جوانین ورگیی (وراکی) باروا هبربدنت که گون وارتنی انسان واک و توک و دیه کنت.
- انون په جالگئ جملی پوره کرتنا لازمین گالانا ودی وبه جاگهی بلکت.

نیوگ

سبزی

ویتامین

باید بزنانن که _____ و _____ هم ویتامین دارنت.

گسویپین کار

هرگجامی شه شما سئ سئ کشک په ویتامینی باروا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چيزيڪه انون گشتگه بيت په جواني بشڪنت ورندا جُستاني پسوا بگشت.

۱. بايد چونين وراڪ (خوت، ورگي) بورن؟

۲. به گوشت، آمورگ و ما کا چي وديه بيت؟

۳. چي انساني بدناپرواڪه كنت؟

۴. غنديين چيز به چيوا وديه بنت؟

۵. مسكه، شير، پنيرو نبا تيين روگن چي دارنت؟

۶. نيوگ و سوزي چي دارنت؟

- سي وائندگ په رون چيزيڪه ديما شه جُستان گشتگ بوت يكواردگه شه برېگشيت.

- گون اي گالان جمله جوړ و به وتي کتابچهان بلکت.

رودار

سوزي

دل غش

نيوگ

ورنت

- سبخي اي بهرا ((ويتامين به انساني بدني واڪ و توک داتن و زندگيي تچ و تاگاني

رادگ منتنا باز کدر و رو داريت)) په رون په برزين تواري بوانت.

نسواری تاوان

مخسد:

- وانندگ بواننت بلکنت.
- شه نسواری ضرروتا واناسی بنت.
- شه ای عملا دوری کنت.

جست:

- نسواری ضررو تاوان چی انت؟
- پچی مردم شه نسواریا بده برنت؟
- نسوار په ڈرائیا چه تاوان داریت؟

نسوار جور دارین گندگین چیزی که شه تما کی اورت کرتن و آهکی لوړ کرتنا جوړه بیت و نسواری ای گندگین چیزا به وتی دنتانانی دیما به لنت و دنتانانی تنها کلنت. نسوار شه گندگین عملان انت. همائیکه گون ای عملا خو گرت گون و پروړی ناجوړیان آخته بنت مدام آوانی دنتان زرد انت و دپش گندگین بوی دنت. مچین مردم شه نسواریان بده برنت.

کسانین زاگ، نوک ورنه وورنا که وتی ملک و وطنی براه وزیر انت و آوانی ڈرایبی و جوړی په ملکا مزینن پیه و سرماییی انت شه مچان گیشتر شه نسوار و دگه عملان که انسانئ شان و عزتا کم و په ڈرایبی و سلامتیا ضرروتا وانه رسیننت بده برنت همیکه

نسواری یا دگه عملی را بگندنت شنت ته که وت وتی زندا خرابه کنی شه دگری چه گلگ، پیچی وت په وتی دست تاوان و ضرری پداگردی.

امی ورنه و نوک ورنه زاننت که به نسوار، سیگار، چلیم، تریاک، چرس و دگه عملان آخته بوتن تباهی انت که مردما زبون و زواله کنت پمیشاوت هم شه ای عملان و ترا دوره ساتنت وتاجائیکه شه وسیش بیت په دگران هم ای عملانی ضرروتا واناگشنت و آوانا منع کننت.

- ای سبخئی نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگان په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ ډل بیت و هر ډلی په نسواری ضرروتا وانی باروا گون وت هبریدیت و اولی ډل جست بکنت و آدگه په واریک یک پسوبدینت.

اولی ډل - جست:

- نسوار کرتن چونین عملی انت؟
- دومی ډل - پسو: نسوار کرتن باز گندگین عملی انت.
- اولی ډل - جست: نسواریانی دنتان چونین رنگی دارنت؟
- سومی ډل - پسو: نسواریانی دنتان زردو زنگ انت.
- اولی ډل - جست: کی دنتان زوت خرابه بنت؟
- چارمی ډل - پسو: نسواریانی دنتان.
- اولی ډل - جست: نسواریانی دپ چونین بوی دنت؟
- پنچمی ډل - پسو: نسواریانی دپ گندگین بوی دنت.

- سی وانندگ په رون ای سبخی یک یک باره په برزین تواری بوایت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و
ندائیه علامها نا بلت.

- سی وانندگ په رون

اولی په نسواری گندگی

دومی په نسواری ضرر و تاوان

سومی په نسواری دیمگیری باروا هبربدنت.

هر گجامی شه شما په نسواری ضرورتاوانی باروا سی کشک به وتی کتابچهان بلکت و په
وتی کهولئ باسکان بوایت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

۱. زندگی باز وشین روح گجام انت؟

۲. به چیا باید انت دلگوش بکنن؟

۳. چه په انسانی ود، مزن بوتن، دُرایی، شان و عزت و مردمگریا کټوک انت؟

۴. گندگین عمل گجام انت؟

۵. اما باید و تراشه چیا دورساتن و دگرانا هم منع کنن؟

- سی وانندگ په رون چیزیکه دیماشه جُستان گشتگ بوت شه بریگشیت.

- په ای جملی پوره کرتنا یکی شه جالگی گالان درگیجت و به اورکین جاگها به وتی

کتاچهان بلکت.

ورنا شه نسوارا بده برنت و _____ دوره ساتنت.

مردما

زاگانا

وترا

- شه ای گالان جمله جوړ و به وتی کتاچهان بلکت.

گندگین

زرد

بو

كسانين زاگاني حك

مخسد:

- واندگ بواننت و بلكنت.
- كسانين زاگاني حكانا بزانت.
- گون كسانين زاگان جوانين سلوكي بكننت.

جست:

- ۱- كسانين زاگ به آيو كاجيه بنت؟
- ۲- وطني آيوك به كي بستگيت؟
- ۳- ماس و پس و مزن گون كسانين زاگان چونين سلوكي بكننت؟
- ۴- بايد كسانين زاگ گون وت چونين سلوكي بكننت؟

كسانين زاگ وتي وطني پيه و سرمايه انت، همي مروچين كسانين زاگ باندي رو چا مزنه بنت، علم و زانگي و اوند بنت و په وتي وطني ترخي و ديما روگا سرينا بندنت.

پس و ماس و دگہ مزن باید انت گون کسانین زاگان جوانین سلوکی بکننت آوانی ہبر،
 نظرو پیشنهادانا پہ جوانی بشکننت و بہ کاران گون آوان سلا و شو ربکننت، کسانین
 زاگ کہ شہ پس و ما سا سوجہ کننت باید ماس و پس آوانی سوجی پسوا بدینت و گون
 آوان پہ نرمی و وشین تہی ہبر بدیت۔

ہرچنکس کہ کسانین زاگانی کدر بیت و آوانی جوانین کار و کوششا رو داتگ بیت آپہ
 کارانی تسر رسینگا گیشتر دلگوشہ کننت و گون و ہدہ و وختی گوزگا زانگ و کمالی
 واوندہ بنت و گیشترین کار در بریی وسی و اوندہ بنت۔

عزیزین وائندہ گان!

- ای سبخئی نوکین گالانا سیاگ بکننت۔
- دو وانندگ پہ رون نوکین سبخا بوانیت۔
- پنج دل بیت و ہر دلی پہ کسانین زاگانی حکانی باروا گون وت ہبر بدیت۔
- شہ چوکاتی تھا ہما کلیمہ ایکہ پہ جملی جوڑ کرتنا بریرہ کیت و دی و رندا
 پورہین جملا جوڑو بہ وتی کتابچہان بلکت۔

مروچین	کسانین زاگ ماس و پس مزن	بانندی روچی مزن انت۔
--------	-------------------------------	----------------------

- شہ ای گالان جالگی جملانی اور کین جاگہانی تھا بلکت و آوانا پورہ بکننت۔

کسانین زاگان

بشکننت

سلا و شور

پس و ماس و دگہ مزن باید انت گون _____ جوانین سلوکی بکننت آوانی ہبر،
 نظر و پیشنهادانا پہ جوانی _____ و بہ کاران گون آوان _____ بکننت۔

- سی وانندگ ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت.
- چیزیکه انون گشتگه بیت بلکت و جائیکه لازم انت تَک، کامه، سوالیه و ندائی علامهانا بلت.
- سی وانندگ په رون په کسانین زاگانی کدری با روا هبربدنت.
- په جالگئ جملانی اورکین جاگهان شه ای گالان در گیجت و آوانا پوره بکنت.

ماس وپس

کسانین

سلا و شور

شریکه

اگه _____ گون کسانین زاگان به کاران _____ کنتت _____ زاگ
وترابه گسا _____ زانتت و گهتر دلچسپیه گرتت.

گسویین کار

ای سبخئ اولی بارا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت.

- چیزیکه انون گشتگه بیت بشکنت و رندا جُستانی پسوا بگشت.

جُست:

۱. شه نیشکرا چه گیتگه بیت؟
 ۲. گُلهو بوره ی وارتن پیدگ داریت یا تاوان؟
 ۳. پچی باید بازوشی مه ورن؟
 ۴. پچی باید رنداشه و شی وارتنا وتی دنتانانا بشودن؟
 ۵. اگه وتی دنتا نانا مه شودن چونه بیت؟
- چیزیکه دیماشه جستان گشتگ بوت، یکوار دگه سی وانندگ په رون شه بربگشیت.
- په ای جالگی گالان یک یک جمله جور بکنت.

پیه و سرمایه

مروچین

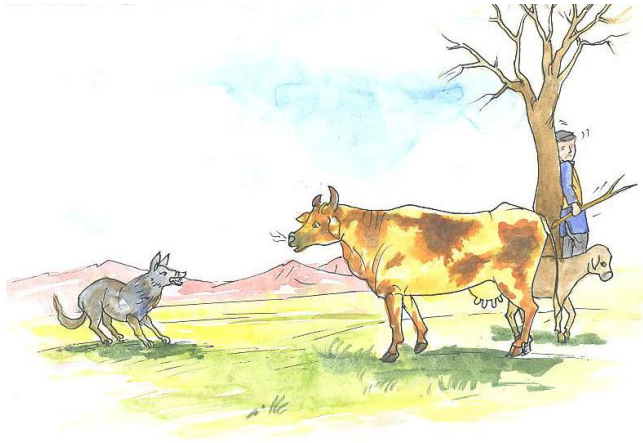
سرینا

- سبخئی ای بارا ((کسانین زاگ و تی وطنی پیه و سرمایه انت، همی مروچین کسانین زاگ باندی روچا مزنه بنت)) په رون په برزین تواری بوانت.

نکل

مخسد:

- واندگ بوانت و بلکنت.
- واندگ نکلائی گشتنا بزورنت.
- معرفه بین ناما درست کننت و نشان داتگ بکننت.

جست:

- کی نکلیه زانت؟
- گرک و گوکی نکلا او شکتگت؟

باز غدیمی وختا کریمداد نام به هلکی زندگیه کرت و یک جوانین شیرین گوکی داشت که شه وتی گوکی شیران هم وته وارنتت و هم بها کرتنت ای گوکی کانپ(شاخ) تچکک و تیز انتت همیکه خشمین بوتین هر کس و هر چیزی که به نزدیکی بیاتین آیراگون وتی کانتان جت.

يکروچي به بهاری موسما کریمداد وتي زاگ مُراداگشت که گوک و گولوا په چرینتتا به رودئ کرا بارت. مُراد اي کارا کرت، گوک و گولو چر تنت مُراد هم چمولی نزه کاورت وهم شیره جت که ناگتا پا درشپي توار بوت.

مُراد گت کرت که آواني کچک انت. آيرا توار کرت. به ای و هدا گوک سونی مُراد ووتی گولوا جست، مُراد و ترابه درچکا پناه کرت. گولو هم آبی نزیکا آت، گوک هم آواني دیما او شتات و وترا په هلگرا تیار کرت گرک که وترا نزیک کرتت په ترندی گوکی سرا هلگر کرت بلی هما دما آنگو کپت. درابوت که گوک آيرا گون وتي کانتهان سک پدرد کرت. مُراد گیشتر به درچکانزیک بوت و کوکارکرت. بگرت، میلِت که گرکی انت آشکتر بزگري توارئ او شکت په کمکا آت. همیکه گرکی چم به بزگرا کپت و ترا شورانی تنها زیان کرت. وهده که مُراد به گسا آت نکلا په وتی پسا گشت، پسي بازوش بوت وگشت: مُراد بابه، تی هوشا انت که یکروچی سک لانچتی که گوکی کانتهانا پرورش که مال و مردما نا جنت بلی منه زانتون گوکی کانته بی پیدگ نه انت و مروچی اگه گوک گرکا گون وتی کانتهان مه جتین گرک باز تاوانه رسینت. هما کانته درد وارنتت و گرکابی سوب کرتنت.

موزیون واندده گان!

- ای سبخئ نوکین گالانا سیایگ بکنت.
- دو واندگ په رون نوکین سبخا بوانیت.
- پنچ دل بیت و هر دلی په ای نکلی باروا گون وت هبریدیت و آخرا یکی شه شما نکلی نتیجها په دگران بگشیت.
- په ای جُستا سی پَسوداتگ بوته یکی گچین کنت و رندا به وتی کتابچهان بلکت و اروکین جاگها پرکنت.
- اگه گوک گرکا گون وتی _____ مه جتین، گرک آيرا تا وانیه کرت.

۱. لټکا

۲. کانتا

۳. لگتا

- سئ واندگ په رون ای سبخئ یک یک بارا په برزین تواری بوانیت

معرفه:

معرفه هما انت که په دیمین مردما (مخاطبا) روش و درایت و شه آیی سی داشتگ بیت چو: گلہ سرا گسابها کرتون و دوکانانا زیتون. یعنی همالوگا که ته شه آیی سی داری بها کرتون و هما دوکانانا که زانی زیتون همی راز مچین ضمیر معرفه انت و خاصین نام هم معرفه انت: اکبر، بالاچ، بیرگ انون شه سبخا معرفه نامانا معلوم و به وتی کتابچهان بلکت. - چیزیکه انون گشتگه بیت په جوانی بلکت و جائیکه لازم انت ټک، کامه، سوالیه و ندائیه علامهانا بلت.

- سئ واندگ چیزیکه شه ای نکلا زرتگیت په رون په برزین تواری بگشیت.
- په ای جستا سئ پسو داتگ بوته راستینا ودی و به جملی اورکین جاگها به وتی کتابچهان بلکت.

دمیکه گرک آت مُراد _____ .

- جست

- گرکاجت

- وترا به درچکاپناه کرت

ای سبخا به وتی کتابچهان بلکت و په وتی کهولی باسکان بوانت و شه برکت.

- چيزيڪه انون گشتگه بيت په جواني بشكنت و رندا جُستاني پسوا بگشت.

جُست:

۱. بزگرشپ وروچ چي چي و چاري انت؟
 ۲. کدين گله رسنت؟
 ۳. بزگر گله آنا گون چيا دروه کننت؟
 ۴. رنداشه درو و دسته گا چيه کننت؟
 ۵. کي کار ستاي وړ انت؟
- سئ وائندگ چيزيڪه ديما شه جستان گشتگ بوت شه بريکواردگه بگشيت.
گون اي گالان جمله جوړ بکنت.

غدیم

شیرین

کانت

زاگ

سبخئ ای بارا ((يکروچي به بهارئ موسما کریمداد و تي زاگ مُراداگشت که گوک و گولوا په چرینتنا به وردئ کرا بارت)) په برزین تواری په رون بوانت.

بزانت بلد

بزانت	گال	بزانت	گال
شاد	گل	مچ. مچین	گِرد
غم	گرتی	نفس	ساه
بپرتن به پکرا شتن	دُب	زیبه دنت	برازیت
عضو، بهر	باسک	ای رازی، ای وپی	انچین
سکته کرتن	دلی اوشاتن	دربارا	درگها
چډ و ابات	پزور	دیما روگی	ترخی
ادبیات	لبزانک	بدی	گندگی
هنرمند(شترجن)	فن کار	آزار	پازابی
اولادن، پسگ ان	بچن	شکل، چهرگ	دروشم
جامعه	راج	واکا	کدرتا
سوتن	داگ داتن	بیتواری	کرار
بنگله و ماپیا	کلاتا	ورگی، وراک	روزی
آزاتی	آجویی	اندازه، حد	کچانه
جتایی، دوری	نپاک	مچین	تیوگین
بلوچی ولسین شئیر	لیلاپرو	مچین	دراین
رر رر رر	هالو	امر	رمان
رر رر رر	لولی	چنکی کپ	مُت

بزانت	گال	بزانت	گال
الاس کرت	دربرت	گونہ کیا	کسان سالیا
آسر، گہسر	پا	جیرہ یی	جنگرہ
خط	کشک	پازاب کرتن	جورینگ
نیک نام	وشنام	جتن	لہ وکت
مرکز	بنجا	ہما کترہ	ہما دما
سرونا	برزسرا	بی ہوش کرت	شموشت
پادونا	جالسرا	عادت	تب و خو
بنگیج، اساس	بنیاد	کترہ کہ	دمیکہ
گور وپتی	گوروپاناد	وراک، خوت	ورگی
ہماپل کہ ہلمندی رودی سرا زرنجی شاری روچ نشتنا انت	ابریشمی پل	پام کرتن	دلگوش کرتن
تجاری	سوداگری	حامگین چرپی	پیگ
بخشانن	بھیل کرتن	مردمانی نمایندہ گانی دیوان	پارلمان
تام، خوند	مزگ	بنگیج	بنیاد
بدل	بیر	خط	کشک

بزانت	گال	بزانت	گال
نیک نام	وشنام	ورگین چیز	کشک
شاخ	کانپ	اوست، واهگ	لوپگ
اورتین دار ولپ	چمولی	نظری چیرا	چاریری چیرا
بت، مرگی که آپی تهاروت.	آپی مُرگ	دود ورواج	رسم و داب
نشت	ژتپدت	نیکین سلوک	مردمگری
واقعه، دپ دیگ	حال	عزت داشتن	پاس داشتن
متحدین	تپاکین	چی وختی	کدی
کسیکه گندیت	گندوک	جوانین تب	وشین تب
کسیکه کوشکنت	اوشکنوک	ارزشت، رو	کدر
تالان و تنک کرتن	شینگ	کاری دیما برتن	کار دربری
ساری که شه یکی دگری راگیت	گروک	دارایی، بن مال	پیه
گروک و چرخ	بلوک	پسان	کنپدی
بازین مال و پیه	گنج	دوستی، میل	حُب
زیب	براه	شردین ورگی شه آرتا	بت
یات گپتن	ایل زرتن	چپتن، چتگ	چپ

بزانت	گال	بزانت	گال
جنگل، بازین درخت	بش وزول	ضرورت	اڤ
نسل	نبیرگ	جوړي، سلامتي	دروایی
براه و زیب	ډیل	کدر	رو
ورگین چیز	وراک	کهنین چیزانی ساتنی جاگه	موزیم
بی واک، بی نرگ	بی رو دار	دیروخت، گوستگ	غدیمی
بی واک	نرور	ازباب و وسیله	اوزار
زهردار	جوردار	سیل	ندارگ
راز رازی	وړ وړی	تاریخ	راج دپتر
سزا دنت	جوړینیت	اجتماعین	سما جین
دل	زرد	چوټ	رد
ظلم و زورانسری	بی توری	گندگ	ناوړ
مردم	استمان	کارگرگ	کارمرز
ننگ و غیرت	لج و میار	اولاد	پُسگ
به کوهان مزین گرم	گټ	زندگی جاگه	هنکین
مشکول	گټ	گون دنتاناگپتن	گټ

بزانت	گال	بزانت	گال
لاخ، سنگ	تلار	گردن، گتپا گپتن	گتپ
سره وارت، بريره کیت.	جُریت	گچین بکنت، وش بکنت	درگیجیت
غالی و کونپ به گوپتنی وختا	تئون	دیرین گوستگ	غدیم
پشم و مودی رستنی وسيله	چر	جک دارین بتگی که غدیما شه ریشگی جوش داتنی رنگ جوړه کرتنت.	چگگک
		پشمی و مودی رستنی وسیله	جَلک

بن چمگ

- بلوچیئ زوان راهبند، ع. پهوال ۱.۱.ج علمی اکادمی هجری شمسی ۱۳۶۲ سال.
- بلوچیئ متل گالوار. نزار و پولکار ولی محمد رخسانی.
- بلوچیئ گالبند، ع. پهوال.
- سید گنج "سید هاشمی".
- براهدارین پل شه بلوچیئ لبزانکئ باگا. ع. پهوال هجری شمسی ۱۳۶۶ سال.
- بلوچی بوانیئ عبدالکریم "راجی".

معارفی ترانه

پادبیت مزن و گوند په نپ و کار معارف

آبات بساتت درو دیوار معارف

بترا کینت دلانا بکنت خون جگرانا

شاداب بساتت گل و گلزار معارف

خون بنت دل و کپ جگر و چم بنت کور

باکی نی که سبز مانیت چمن زار معارف

ما علمی گنوک و ادبی اشخی جنوکن

پروا، نه انت ما را چه شنزار معارف

پروانه سپت هستن و پروانه ډولا

سوچن پروبالا ناگون نار معارف

ما تنگ و گت هسک و هینار زوانن

کورن پما چمگ و ابشار معارف

اپسوز که هست "سرمچار" یک نیسی ترا

کمنت که بکنی ندر بدر بار معارف